

lev

LEV BLADET NR. 6. OKTOBER 2019

Udviklings- handicap og demens

- tidlig opsporing er afgørende

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE

FOKUS

30

Ny app
skaber smukke
venskaber

LÆS OGSÅ

8

Tillykke -
KLAPjob fejrede
de første ti år

Tag på højskole!

BLIV SET OG HØRT · FIND DET, DU ER GOD TIL · STYRK DINE RESSOURCER
KOM I BEDRE FORM · FIND NYE VENNER · BLIV UDFORDRET · HA' DET SJOVT

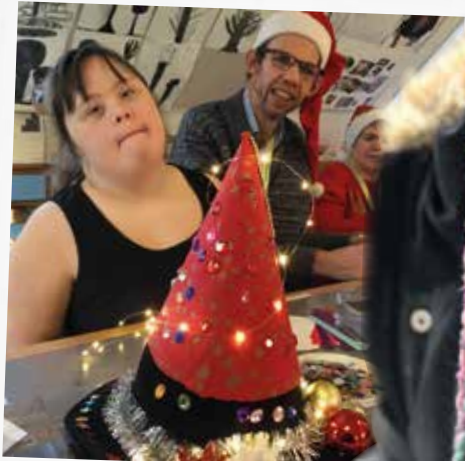
Fokus på det sunde liv

Forår med fuld fart

Studierejse på ski

14 dages julekursus

TAG MED PÅ ...

Julekursus: 2 uger fra 24. november
Forårsholdet: 12-23 uger fra 5. januar

Ring og bestil vores 2020 brochure
eller hent den på www.djfh.dk

Djurslands Folkehøjskole
www.djfh.dk

Drammelstrupvej 15 • Tirstrup • 8400 Ebeltoft • Tlf. 87 52 91 20 • www.djfh.dk • post@djfh.dk

indhold

- 4 Kort nyt**
- 5 Leder** – Socialpolitikken skal helt frem i bussen
- 6 Handicapaktivister og bloggere**
– Kæmper for en bedre handicappolitik
- 8 Stort tillykke** – KLAPjob fejrede de første ti år
- 13 Familiekurser efteråret 2019**
- 14 Bedre forhold for mennesker med handicap**
– Er den politiske vilje til stede?
- 18 Udviklingshandicap og demens**
– Anes forældre havde ikke skænket det en tanke
- 22 Udviklingshandicap og demens** – Tidlig opsporing er afgørende
- 26 Udviklingshandicap og demens** – En borger med Downs, der bliver dement, holder ikke op med at have Downs
- 30 Vi er venner** – Ny app skaber smukke venskaber
- 36 Regn ingen hindring** – Motionsløb vandt over vejguderne
- 39 Debatten**
– Skal alle behandles ens?
– Inddrag dem det handler om
- 41 LEV nyt**
- 42 Kort nyt**

Prismodtagere i lange baner.
Foto: TV2 Lorry.

Politik-tolk tilknyttet ledelsen i ULF

Ole Christian Madsen skal de næste to år fungere som en slags rådgivende formidler for Udviklingshæmmedes Landsforbunds (ULFs) formand, næstformand og ungdomsformand. Han skal medvirke til at analysere og formidle relevant politisk stof på en letforståelig måde og yde støtte til, at formændene så præcist som muligt giver udtryk for ULFs politiske holdninger.

Ole Christian Madsen skal også bistå formændene til politiske møder, lobbyarbejde, møder med samarbejdspartnere, til konferencer og lignende. Desuden skal han agere projektleder på et projekt, der skal være med til at sikre formændene permanent støtte til at 'oversætte' komplekst lovstof m.v.

Ole Christian Madsen har læst økonomi, er cand.scient.pol. og har stor erfaring med frivilligt socialt arbejde, handicapområdet og civilsamfundet. Han har blandt andet arbejdet ti år på Center for frivilligt socialt arbejde i Socialministeriet.

Hverdagsaktivisterne vinder 'Fællesskabsprisen'

Hverdagsaktivisterne var en ud af ti vindere af dette års Fællesskabspris. Om det er på jobbet, i sportsklubben, den lokale forening eller i det frivillige sociale initiativ, har vi alle sammen glæde af de mennesker, som er villige til at gøre en ekstra indsats til gavn for fællesskabet. Derfor giver det også rigtig god mening at uddele en pris til dem, der går en ekstra mil for at styrke fællesskabet.

Over de seneste seks år har Fællesskabsprisen uddelt priser til 50 fantastiske mennesker, foreninger og projekter, som har ydet en særlig indsats over for fællesskabet. Årets modtagere af Fællesskabsprisen blev hædret ved en stor ceremoni på Oslobåden, hvor også børne- og undervisningsminister, Pernille Rosenkrantz-Theil, deltog.

AF ANNI SØRENSEN,
LEV'S LANDSFÖRMAN

Socialpolitikken skal helt frem i bussen

I mange år har socialpolitikken haft det svært. Et udfordret politikområde, hvor beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked er blevet det dominerende formål med den sociale indsats. Den primære målestok for en virksom socialpolitik er primært blevet et spørgsmål om, hvor mange mennesker indsatsen formår at bringe i arbejde.

Det er, som om arbejdsmarkedet er blevet det eneste relevante fællesskab – en fortælling om at enten er du en del af det aktive produktive arbejdsfællesskab, eller også er du udenfor. Og hvis du er udenfor, er du en del af en marginaliseret gruppe uden samfundsmæssig værdi.

Beskæftigelsespolitikken mangeårige dominans er en udfordring for mennesker med udviklingshandicap og for LEV. På den ene side er det jo indlysende, at der kan være stor livskvalitet og mening i at være aktive deltagere på arbejdsmarkedet. LEVs store succes med KLAPjob er et af de mest tydelige eksempler på dette – mere end 3.000 job på særlige vilkår i almindelige virksomheder er et fantastisk resultat. Et resultat, som vi er stolte over i LEV, og som vi modtager stor anerkendelse for fra omverdenen.

Omvendt repræsenterer LEV jo også en stor gruppe mennesker, der aldrig bliver en del af det almindelige arbejdsmarked. Mennesker, hvis udviklingshandicap er så omfattende og komplekse, at perspektivet ikke er et job på særlige vilkår i REMA1000 eller på McDonald's.

Denne gruppe mennesker er helt afhængige af, at socialpolitikken ikke reduceres til et beskæftigelsesprojekt. Risikoen er nemlig, at den sociale indsats målrettet denne gruppe borgere kommer til at se ud som mislykket, uden effekt – og dermed som spild af velfærdssamfundets ressourcer. Derfor er det afgørende, at vi anerkender socialpolitikken som meget andet end at få folk i arbejde. Socialpolitik handler nemlig først og fremmest om at give sær-

bare mennesker i vanskelige situationer mulighed for en rimelig tilværelse med indhold og udviklingsmuligheder. Nogle gange er et job vejen – men andre gange er det ikke.

Men måske er der udsigt til et opgør med socialpolitikken enøjede beskæftigelsesfokus. Flere og flere stemmer i debatten er begyndt at pege på socialpolitikken som et område, der fortjener fornyet og mere selvstændig opmærksomhed. Erkendelsen af, at socialpolitikken i alt for mange år er blevet underlagt et beskæftigelsesfokus, breder sig. Og det er en udvikling, som jeg synes, vi skal glæde os over.

For nogle uger siden præsenterede Socialpædagogerne deres udspil til en ny socialpolitik – og om nogle dage præsenterer Danske Handicaporganisationer deres. Begge oplæg giver vigtige bud på, hvordan socialpolitikken kan udvikles fremadrettet, og det er min fornemmelse, at der aktuelt er politisk vilje til at lytte. Den nye socialminister Astrid Krag var i hvert fald klar i sin proklamering af socialpolitikken fremtidige status, da hun holdt tale i forbindelse med præsentationen af Socialpædagogernes udspil:

”Socialpolitikken skal helt frem i bussen sammen med beskæftigelsespolitikken, uddannelsespolitikken og boligpolitikken, for det hænger sammen. Socialpolitikken er langt mere end en underafdeling af beskæftigelsespolitikken,” sagde ministeren blandt andet.

Den melding glæder mig.

”Men måske er der udsigt til et opgør med socialpolitikken enøjede beskæftigelsesfokus. Flere og flere stemmer i debatten er begyndt at pege på socialpolitikken som et område, der fortjener fornyet og mere selvstændig opmærksomhed”

Handicapaktivister og bloggere kæmper for en bedre handicappolitik

Mathilde Faber og Sandra Due Larsen har mange ting at se til. De er både aktivister, frivillige rådgivere på Venskabslinjen og bloggere. Og så er de begge meget politisk interesserede og engagerede. Målet med alle deres aktiviteter er, at borgere med handicap får bedre vilkår og mere livskvalitet.

For godt et halvt års tid siden fik de tilbuddet om at skrive blogs for nyhedsmediet A4NU.dk, og den mulighed greb de to kvinder straks – faktisk har det altid været et stort ønske for dem begge at skrive.

- Både Sandra og jeg har altid drømt at skrive vores egne blogs – og så opstod der pludselig en mulighed for det. Faktisk er det vores ambition at blive så kendte, at vi kan leve af at blogge, siger Mathilde Faber.

HANDICAPPOLITIK FYLDER MEGET

Indtil videre er der kommet to blogindlæg ud over rampen fra de to skribenter, der får assistance til skrivningen fra en frivillig journalist fra initiativet Hverdagsaktivisterne, som både Mathilde og Sandra også er tilknyttet. Men selve udtænkningen af indholdet står de to skribenter selv for – og indtil videre har politik fyldt en hel del i deres blogs.

- Det har noget at gøre med, hvad vi synes, der skal laves om inden for handicappolitikken. Det var det i hvert fald i vores seneste indlæg. Og så kommer vi med nogle idéer til, hvordan vi som handicappede gerne vil ses og høres ude i samfundet, lyder det fra Sandra Due Larsen, der fortsætter:

- Vi føler, at vi ikke rigtig må være i den her verden. At handicappede ikke har lov til at være her. Og det vil vi ikke finde os i. Det er blandt andet derfor, vi har valgt at blogge. Vi vil gerne vise politikerne, at alle har ret til et godt liv. At alle har ret til at være her.

FRUSTRATION PÅ ET STYKKE PAPIR

Sandra og Mathilde er begge bosiddende i København og har deltaget i mange demonstrationer mod besparelserne på handicapområdet i Københavns Kommune. De er tilknyttet aktivistgrupperne #KæreFrank og Handicapaktivisterne, der flere gange har været ude med heftig kritik af politikerne i Københavns Kommune. De to bloggere arbejder til daglig på medieskolen Juno fem gange om ugen, hvilket de begge er enormt glade for. Men grundet besparelserne i kommunen har de to fået en melding om, at den aktivitet nu vil blive skåret ned til tre dage om ugen. Det mener de begge er dybt urimeligt og frustrerende. Og her har blogskrivningen haft en positiv virkning på at bearbejde den frustration, mener Mathilde:

- Fordi så får man ligesom sin frustration ud på en platform. Ud på et stykke papir. Så man ikke i stedet for går og gemmer på det og ikke siger det til nogen. Og det er faktisk rart at have den mulighed, fordi der er ikke rigtig nogen, man kan snakke med om de frustrationer. Samtidig får vi også mange positive tilbagemeldinger på vores blogs, og det viser, at vi ikke er alene om de ting, som vi skriver om, fortæller Mathilde.

BLOG TIL INSPIRATION

Men målet med at skrive blogs er mest af alt at hjælpe og inspirere andre, fortæller både Mathilde og Sandra.

- Vi skriver også for, at andre skal blive hørt. Altså andre, der enten ikke har tid. Eller som ikke har vores ordforråd, eller som har svært ved at kommunikere. Så hjælper vi med at få deres budskaber ud i virkeligheden, siger Mathilde.

Og Sandra supplerer:

- Vores blogskrivning kan forhåbentligt også være med til at inspirere andre til selv at skrive blogs, ligesom Mathilde og jeg er begyndt på.

NY HANDICAPPOLITIK, TAK!

Der er rørende enighed hos de to bloggere, når de bliver spurgt ind til, hvad deres ønskescenarier er for fremtiden:

- Vi vil gerne have en ny handicappolitik. Vi vil gerne have, at alle de nye kvalitetsstandarder i Københavns Kommune bliver taget fuldstændig af bordet, så vi fortsat får lov til at være på Juno fem dage om ugen, frem for kun tre dage. At vi får lov til at blive boende på vores bosted. Og at vi får vores studietur tilbage, så vi kan komme ud at rejse sammen, istemmer de to bloggere.

Det er i skrivende stund usikkert, hvornår der kommer et friskt blogindlæg fra de to skribenter, men de lover, at det bliver rigtig godt, og at det er lige på trapperne.

”Vi skriver også for, at andre skal blive hørt. Altså andre, der enten ikke har tid. Eller som ikke har vores ordforråd, eller som har svært ved at kommunikere. Så hjælper vi med at få deres budskaber ud i virkeligheden.”

Mathilde Faber, blogger

Mathilde Faber og Sandra Due Larsen debuterede for godt et halvt år siden som bloggere på nyhedsmediet A4NU.dk. Deres ønske og håb er, at deres blogindlæg kan hjælpe og inspirere andre

”Vi føler, at vi ikke rigtig må være i den her verden. At handicappede ikke har lov til at være her. Og det vil vi ikke finde os i. Det er blandt andet derfor, vi har valgt at blogge.”

Sandra Due Larsen, blogger

Der var fuldt hus i Handicaporganisationernes Hus, da KLAPjob fejrede 10 års jubilæum.

AF EMMA BORELLO OG ARNE DITLEVSEN ■ FOTO: HANS JUHL

KLAPjob fejrede de første ti år

Minister, politikere, virksomheder og ambassadører! Der var stil over det, da KLAPjob fejrede ti års fødselsdag – og over 3.200 etablerede job

Handicaporganisationernes Hus i Høje Taastrup var tirsdag den 17. september klædt i orange farver, da LEV fejrede KLAPjobs første ti år. Den orange farve har lige fra starten været en markant del af KLAPjobs identitet – og var det selvfølgelig også på den runde dag.

KLAPjob har i løbet af de ti år skaffet job på det ordinære arbejdsmarked til over 3.200 personer med kognitive handicap. Det er en enestående succes, som har

været med til at sætte en helt ny dagsorden for inklusion af mennesker med handicap på arbejdsmarkedet.

Med til at fejre dagen var blandt andre socialminister Astrid Krag (S). I sin tale sagde hun blandt andet:

- Alle vinder, når der er inklusion på arbejdsmarkedet. Det gælder om at have en meningsfuld hverdag, at få brugt sig selv. Det er vigtigt for alle og selvfølgelig også for handicappede.

Og så opfordrede ministeren til, at LEV fortsat presser på – over for andre politikere – for, at der kan skabes et varigt økonomisk grundlag for KLAPjob. Noget hun selv vil se velvilligt på. Bevillingen til KLAPjob udløber i 2022.

Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) sagde efterfølgende, at man i DF var helt indstillet på at hjælpe med det paradigmeskifte, som LEVs formand Anni Sørensen har efterlyst: Nemlig flytte fokus fra at se

LEVs landsformand inviterede KLAPjob-ambassadørerne på scenen for at takke dem for deres gode arbejde med at støtte og rådgive andre borgere, der ønsker at få et KLAPjob.

Formand for DH, Danske Handicaporganisationer, Thorkild Olesen holdt en flot tale, hvor han på vegne af mennesker med handicap takkede KLAPJob for at give så mange mennesker mulighed for at blive en del af arbejdsfællesskabet.

Social- og indenrigsminister Astrid Krag får en god snak med formand for CP Danmark, Lone Møller, der tidligere selv har siddet i Folketinget for Socialdemokratiet.

Så bliver det ikke mere festligt! Kagen var fra 'Synergi', der blandt andet står for grafikken i LEV Bladet.

Foto-boothen blev brugt flittigt af gæsterne, der havde det sjovt med at tage billeder af sig selv.

beskæftigelse som ren forsørgelse til at se det som inklusion, livskvalitet – og et supplement til basal forsørgelse, når vi taler om mennesker i skånejob.

Anni Sørensen var glad for de politiske udmeldinger fra både rød og blå side i Folketinget til K.L.A.P. Jobs fortsatte eksistens. Videre sagde hun: - Det startede som et lille forsigtigt projekt. Vi er stolte over, at over 3.000 nu har fået job på det åbne arbejdsmarked. De er del af et arbejdsfællesskab, og det er vigtigt for alle. En dør er åbnet på klem, den skal åbnes endnu mere fremover.

Med til at fejre dagen var også en række af de mange virksomheder og kommuner, som K.L.A.P. Job har lavet aftaler med, samt K.L.A.P. Jobs ambassadører, der er personer med udviklingshandicap, som selv har fået et arbejde gennem K.L.A.P. Job, og nu giver en stor hånd med at udbrede initiativet.

De cirka 130 fødselsdagsgæster gik efter talerne til reception med champagne, buffet, en masse snak - og selfie booth.

Sekretariatschef Esben L. Kullberg fra LigeVærd får et godt grin med K.L.A.P. Job-ambassadør Daniel Noti.

Der blev også lige tid til en 'selfie' af ministeren og K.L.A.P. Job-ambassadør Daniel Noti.

Alle dagens talere fik en Hoptimist i gave af LEVs formand, Anni Sørensen. Hoptimisten symboliserer, at vi i fælleskab kan sikre rummelighed og inklusion på det ordinære arbejdsmarked.

Underdirektør fra Dansk Arbejdsgiverforening Erik S. Simonsen deltog i jubilæet som repræsentant for de danske virksomheder. I sin jubilæumstale roste Simonsen KLAJob for to ting: Det er både nemt og attraktivt for virksomhederne at være med. Hans ønske var, at den måde KLAJob arbejder på, kan bredes ud til andre dele af samfundet, hvor der er marginaliserede grupper uden for arbejdsmarkedet.

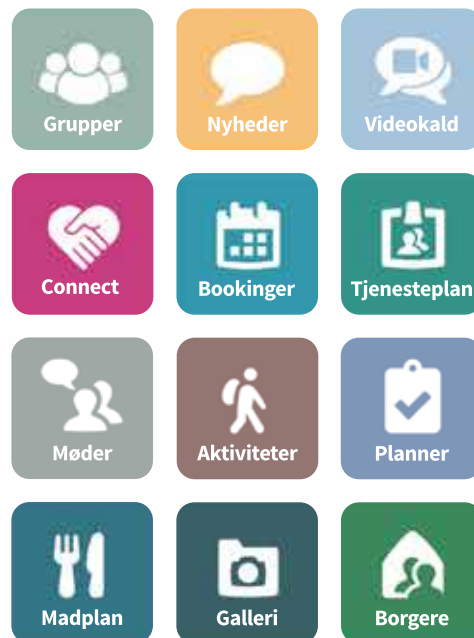
Nogle gange er fællesskabet det bedste værktøj.

Vi tror på, at fundamentet for øget livskvalitet er muligheden for at være en del af et fællesskab. Interaktiv Borgerguide er velfærdsteknologi til borgere, personale og pårørende. Løsningen består af en række moduler, som understøtter egenmestring og selvhjulpethed, styrker social kontakt, og giver borgeren øget tryghed gennem forudsigelighed og struktur. Vores løsning kan tilgås på store touchskærme eller via apps på tablets eller telefoner.

Vil du vide mere om IBG?

Vi tilbyder gerne en gratis demonstration hos jer. Ring på **3615 0520** eller besøg **borgerguide.dk**

Husk at du skal være medlem af LEV for at deltage i kurserne.

Bemærk

Kurserne tager ikke udgangspunkt i diagnoser, men forholder sig til generelle og relevante problemstillinger for familier med et barn eller ungt menneske med udviklingshandicap.

Familiekurser i efteråret 2019

Landsforeningen LEV udbyder igen i år sammen med Familienet weekendfamiliekurser, der sætter fokus PÅ DE TEMAER og udfordringer, der knytter sig til at være en familie med et barn eller ungt menneske med udviklingshandicap. Som noget nyt inviterer vi også på kokkedyst for hele familien med fokus på mad, samvær og masser af hygge.

Familiekursus for børn med handicap i alderen 3-5 år

15.-17. november 2019, Pindstrup Centret (Djursland)

Kurset vil have fokus på de ændrede livsvilkår og følelserne, der knytter sig til at få et barn med handicap, samt viden om rettigheder, og hvordan man går til det nye samarbejde, der opstår med kommunen og andre myndigheder.

Pris: 250 kr. pr. person

Familiekursus for unge med handicap i alderen 15-18 år

22.-24. november 2019, Pindstrup Centret (Djursland)

Kurset vil have fokus på rejsen fra barn til voksen. Hvad skal man være opmærksom på i overgangen fra børne- til voksenbestemmelser i serviceloven? Og hvordan tackler man i familien, at man nu har et ungt menneske med særlige behov?

Pris: 250 kr. pr. person

Tag en snak med Familienet, hvis dit barn ikke helt passer med alderskategorien på de to kurser, måske kan I stadig have glæde af at være med.

NYT! Familie-kokkedyst

18.-20. oktober 2019, Pindstrup Centret (Djursland)

Sluger I madprogrammer, og sidder alle i familien klar, når det nyeste afsnit af Den Store Bagedyst løber over skærmen? Så deltag i vores familie-kokkedyst den sidste weekend i efterårsferien! Claus Holm, som blandt andet er kendt fra Go' Morgen Danmark, kommer og styrer slagets gang. Vi skal lave mad, konkurrere, hygge og snakke sammen. Det hele planlægges selvfølgelig sådan, at alle kan være med.

Pris: 500 kr. pr. person

Tilmelding via Familienets hjemmeside på www.familienet.dk

Læs mere om kurserne på www.lev.dk

Økonomi- aftalen var første lille skridt

Økonomiaftalen for 2019 mellem den nye regering og KL var et lille skridt i den rigtige retning. Men der er lang vej endnu, før der er leveret på de løfter, som er givet både før og efter valget. Finansloven vil vise, om der er reel politisk vilje til at prioritere handicapområdet

Handicapområdet fyldte mere i sommerens valgkamp, end vi har været vant til længe. En stærk indsats fra handicapbevægelsen og flere aktivistgrupper var med til at sikre et fokus – og faktisk var der flere partier, som opfangede signalet, og som offentliggjorde handicappolitiske udspil med en række positive perspektiver: Bekæmpelse af afspecialisering, styrkelse af borgernes retssikkerhed, lighed i sundhed og flere andre elementer.

Dette fokus ser ud til i et vist omfang at være fastholdt efter valget og efter dannelsen af den nye regering. Talrige debatindlæg og massiv medieomtale

har sat spot på den kritiske situation, der kendetegner handicapområdet. Flere TV-indslag har taget emnerne op, og i Debatten på DR2 var der sågar en hel aften om regeringens mulighed for at leve op til løfterne på handicapområdet.

ERKLÆREDE AMBITIONER

Den nye mindretalsregering trådte til 27. juni, og det ser umiddelbart ud til, at den har holdt fast i ambitionerne på handicapområdet. I hvert fald bedømt ud fra det forståelsespapir, som regeringen formulerede i samarbejde med sit parlamentariske grundlag, SF, Enhedslisten og Det Radikale Venstre.

Linjen i papirets afsnit om handicapområdet er klar og afspejler en erkendelse af, at der over en årrække er gennemført omfattende besparelser på hjælpen til mennesker med handicap, og at der nu er behov for en økonomisk genopretning. Det er afgørende for at sikre en styrkelse af kvaliteten og af borgernes retssikkerhed.

Den nye socialminister, Astrid Krag, har siden regeringsdannelsen flere gange gentaget behovet for en stærkere økonomisk prioritering af handicapområdet – eksempelvis i forbindelse med medieomtalen af besparelserne på tilbud til mennesker med udviklingshandicap i

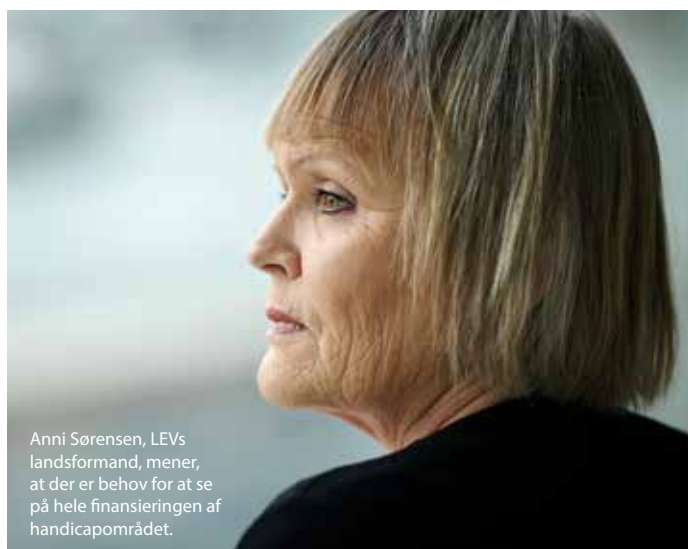
Københavns Kommune: *"Vi har set en velfærd, der er blevet underfinansieret de senere år med en borgerlig regering, men snart skal en socialdemokratisk regering forhandle økonomi med kommunerne, og der er udgangspunktet selvfølgelig, at de skal kunne mærke forskellen (...). For os kommer velfærden før skattelettelse, og det vil på sigt give et større rum til at prioritere eksempelvis handicapområdet i kommunerne"* (den 6. august til TV2 Lorry).

KUN 'PÅ SIGT'?

Nu er økonomiforhandlingerne så afsluttet, og noget kunne umiddelbart tyde på, at man skulle lægge særlig vægt på de to små ord 'på sigt' i ministerens udtalelser.

Økonomaftalen indeholder ganske vist lidt flere penge til kommunerne på velfærdsområdet, herunder handicapområdet. Men set i lyset af de stigende behov og en demografi, hvor der både bliver flere ældre og flere børn, så er der helt sikkert en del mennesker med udviklingshandicap, som ikke kommer til at mærke meget til det som finansminister Nikolaj Vammen, på pressemødet i forbindelse med præsentationen af økonomaftalen, betegnede som *"det største løft af kernevelfærden i flere år"*.

"Dette langsigtede reformarbejde fjerner ikke behovet for, at man starter genopretning af handicapområdet allerede nu"

Anni Sørensen, LEVs landsformand, mener, at der er behov for at se på hele finansieringen af handicapområdet.

LEVs landsformand Anni Sørensen var da også kun forsigtig optimist oven på offentliggørelsen af økonomiaftalen. I en pressemeddelelse henviste hun til det positive i, at kommunerne fremover vil blive kompenseret for det såkaldte demografiske træk, når vi bliver flere ældre.

Men hun understregede samtidig, at der er behov for et reelt løft: *"... handicapområdet har været nødlidende i mange år, og derfor er der brug for et reelt og markant løft af området. Og her bliver jeg selvfølgelig bekymret, når KL selv vurderer, at der vil være mange kommuner, hvor aftalen ikke kan mærkes,"* udtalte Anni Sørensen.

FINANSIERING AF HANDICAPOMRÅDET I FOKUS

De afdæmpede forventninger til økonomiaftalen var også omdrejningspunktet for mange af meldingerne i Debatten på DR1 den 12. september. Her var blandt andre LEVs landsformand Anni Sørensen og DH's formand Thorkild Olesen i debat med socialminister Astrid Krag og flere lokale og nationale politikere.

Flere af de medvirkende borgmestre udtrykte skepsis over for, om økonomiaftalen – trods et større løft end i mange år – er tilstrækkelig til at imødekomme behovene på det, som kaldes det specialiserede socialområde, herunder også børn og voksne med udviklingshandicap. Helsingørs borgmester Benedikte Kiær (K) forudså eksempelvis, at kommunerne også det kommende

år vil skulle foretage besparelser på velfærden. Og det ville skuffe de forventninger, som mange har til den nye regerings prioritering af socialområdet, mente Benedikte Kiær, der desuden også er tidligere socialminister.

Men det handler ikke blot om flere penge til velfærden i kommunerne. I debatten fremhævede LEVs landsformand Anni Sørensen flere gange behovet for at se på nogle af de mere grundlæggende strukturer i forhold til finansieringen af handicapområdet.

"... det handler om så meget mere end en økonomiaftale med kommunerne. Det handler også om retssikkerhed. Det handler rent faktisk om, at vi nu går i gang med at se på, hvordan hele området er organiseret, hvordan det bliver finansieret. Fordi, det er jo en forfærdelig historie, at en enkelt kommune kan få så udsat en økonomi, hvis vi ikke også får kigget på, at vi skal have en anden form for solidarisk finansiering af området," sagde Anni Sørensen blandt andet i Debatten på DR2.

BRUG FOR FORBEDRINGER NU

En mere grundlæggende reform af styringen og finansieringen af handicapområdet og det øvrige specialiserede socialområde er imidlertid en omfattende og kompleks opgave, der ikke løses på nogle måneder. Regeringens forståelsespapir slår opgaven an med en

formulering om, at opgavefordelingen og styringen af handicapområdet skal evalueres. I LEV har vi forventninger om, at dette arbejde sættes i gang snarest, og at LEV og andre handicaporganisationer inddrages i arbejdet.

Men dette langsigtede reformarbejde fjerner ikke behovet for, at man starter genopretning af handicapområdet allerede nu. Kommuneøkonomiaftalen var utilstrækkelig i sig selv, og derfor må regeringen og dens støttepartier levere en finanslovsaftale, der sikrer konkrete forbedringer for mennesker med handicap.

I finansloven har regeringen og dens støttepartier chancen for at sende et betydeligt mere direkte og tydeligt signal om, at den vil prioritere handicapområdet langt stærkere end hidtil, mener LEVs landsformand:

- Jeg er stadig forsigtig optimist. Det er klart, at vi næppe kan forvente en genopretning hen over et enkelt år, men der skal leveres konkrete forbedringer, hvis troværdigheden skal være intakt, siger Anni Sørensen.

Ved LEV Bladets deadline havde regeringen endnu ikke præsenteret sit finanslovsudspil. Og forhandlingerne med de øvrige partier i Folketinget er endnu ikke påbegyndt, i hvert fald ikke officielt.

Den nye regering med Mette Frederiksen i spidsen har både før og efter valget talt for en styrkelse af handicapområdet. De kommende finanslovsforhandlinger vil vise, om der er forbedringer på vej.

Idræts- og Uddannelsesakademiet

Vi er et højt specialiseret tilbud til børn, unge og yngre voksne med psykiatriske problematikker og psykiske sårbarheder.

Vi tilbyder helt individualiserede forløb med fokus på udvikling af de ressourcer, der også ligger i diagnosebillederne, afstigmatisering, recovery, uddannelse og personlig/social udvikling.

Vores forskellige tilbud henvender sig også til unge med Autismespektrum-forstyrrelser og andre gennemgribende udviklingsforstyrrelser. Vi har tilbud om både psykologisk og psykiatrisk behandling, bistand og udredning.

- Skoleafdeling med undervisning jf. folkeskoleloven. Vi modtager elever på mellemtrinnet og i overbygningen.
- STU-uddannelse med en lang række valgfag, der også tilbydes vores folkeskoleelever. Vi har en stor idrætslinje med alt inden for idræt: fitness, yoga, parkour, boldspil, dans, ridning, crossfit og meget andet. Studielinjer med HF-fag, 10. klassecenter, 11. & 12. skoleår m.m. Frisør- og kosmetologilinje,

vagt- og sikkerhedslinje, kreativlinje med billedkunst og smykkedesign. Esportlinje, rideterapi, iværksætterlinje, samt håndværk & design.

- Fritidstilbud med musik, kreative og sociale tilbud, Praktisk støtte til hverdagen m.m.
- Støttekontaktordninger og mentorstøtte (kørsels- og henteordninger).
- Ressourceforløb, jobtræning, aktivering og afklaring.
- Psykiatrisk/psykologisk behandling, udredning og bistand.

Vi lægger stor vægt på samarbejde, dokumentation, fleksibilitet og har mulighed for at tilrettelægge helt særlige og fleksible forløb. Vi arbejder opsøgende, fastholdende, ressourcefokuseret og vægter ejerskab, empowerment og afstigmatisering betydeligt.

Vores undervisningsmiljø er præget af en ikke-klientgørende tilgang, er meget roligt, forudsigeligt og ikke-konfliktfyldt.

Se mere på idraetsakademiet.dk eller kontakt os på 44 44 03 04. Kom gerne til en rundvisning, forbesøg, praktikforløb eller kontakt os for en afklarende samtale.

VESTERLUNDVEJ 20, 1. / HERLEV HOVEDGADE 201 C • 2730 HERLEV • TLF. 44 44 03 04 • IDRAETSAKADEMIET.DK

Højskolen i Krummerup Specialskole med 25 års erfaring

Højskolen i Krummerup er en specialskole for udviklingshæmmede unge. Hos os er der plads til forskellighed, faglig fordybelse og læring der giver livsduelighed. Kom og besøg os - vi vil glæde os til at se dig. Læs mere på krummerup.dk

Højskolen i Krummerup
Socialpædagogisk Center
Næstved Kommune
krummerup.dk

Haldagermaglevej 6
4250 Fuglebjerg
telefon 5588 2360
Krummerup@naestved.dk

HØJSKOLEN I
KRUMMERUP
lær & bo

Tænkte slet ikke på, at det kunne være demens

Det var et chok for Anes forældre at opdage, at deres datter var ved at blive dement. De ville rigtig gerne have kendt mere til sygdommen på forhånd – og ikke mindst hørt mere fra Anes bosted om hendes tilstand. Heldigvis er Ane nu kommet hen et sted med den rigtige hjælp og støtte – også til de pårørende

Selv om Ane har Downs syndrom, og derfor stærkt forøget risiko for at få en demenssygdom, så kom det alligevel helt bag på hendes forældre, hvor skidt det stod til.

Personalet på Anes botilbud havde nemlig ikke sagt noget om de første tegn. De prøvede bare at håndtere dem – blandt andet ved ikke at tage Ane med på botilbuddets ferietur og ved at slukke for hendes komfur, så hun ikke skulle komme til skade eller sætte ild på huset, når personalet var gået hjem.

Først efter en langvarig kamp er Ane endt et sted, hvor hendes forældre er helt trygge ved den hjælp, hun får.

EN SELVSTÆNDIG DAME

Ane har altid været meget selvstændig og selvkørende. Hendes forældre, Anna-Grethe og Jens Ingemann Nielsen, har da også haft fokus på, at Ane ikke skulle behandles anderledes end hendes storebror.

Hun startede i en normal børnehave, før hun siden kom i Dronninglund Skole, hvor der var specialklasser for børn med særlige behov.

- Ane kunne mange ting selv. Hun tog selv bussen til skolen. Hun var mobil. Kom hjem, sagde hej, gik ned i fritidsklubben. Kom til at

lære en masse at kende. Gik til spejder og dans, selv om hun var den eneste, der var handicappet, fortæller Anna-Grethe.

Anna-Grethe og Jens Ingemann gjorde sig umage for, at Ane ikke skulle vække opmærksomhed som noget specielt.

- Jeg kan huske en anden mor sige, at vi var hårde over for Ane, fordi vi sagde, at hun skulle spise pænt og opføre sig ordentligt. Men det synes vi jo, at alle skal.

Ane kørte på mange måder under radaren i forhold til hjælp og støtte fra kommunen. Familien havde eksempelvis aldrig besøg af en sagsbehandler. Derfor var der heller ingen hjælp at hente til Ane efter folkeskolen. Det var helt op til Ane og hendes forældre at finde ud af, hvad der skulle ske. Det endte med, at Ane kom på Limfjordskolen i Løgstør. En kostskole, hvor hun havde eget værelse og lærte en masse både praktiske og kunstneriske fag. Hun

malede en del og var også i udlandet med teateropvisning.

Efter et par år i det socialpædagogiske kollektiv i Ranum flyttede Ane sammen med tre andre ind i et parcelhus i Aalborg – der var nemlig ingen bofællesskaber i Dronninglund. Det var til at starte med ikke uden problemer, for naboerne var ikke vilde med det nye botilbud på koteletgrunden. Det ændrede sig dog ret hurtigt, da Ane og de andre beboere inviterede til åbent hus. Så kunne de se, at de på ingen måde var farlige.

Ane boede ti år i huset, inden hun flyttede i egen lejlighed i et bofællesskab midt i Aalborg. Hver dag gik Ane på værestedet Perlen – et sted med en masse musik, teater, glasarbejde mm.

- Ane var utrolig glad for det. Hun var med i et band, deltog i Handicap Melodi Grand Prix, rejste og spillede over hele landet til hendes tilstand begyndte at gå tilbage, siger Anna-Grethe.

"Ane kunne mange ting selv. Hun tog selv bussen til skolen. Hun var mobil. Kom hjem, sagde hej, gik ned i fritidsklubben."

"Lægen viste os scanningen - her blodprop, her begyndende demens. Hun mente ikke, at det ville give mening at give medicin for demensen."

BEGYNDENDE DEMENS

Ane har Downs syndrom. En høj andel af personer med Downs udvikler demens – og det kan allerede ske i en ung alder. Men det vidste Anes forældre intet om. For en seks-syv år siden blev de dog opmærksomme på nogle forandringer hos Ane, der i dag er 51 år. For eksempel kunne hun pludselig have svært ved at hjælpe med at dække bord, når hun var hjemme hos forældrene.

I samråd med deres læge besluttede de at få Ane MR-scannet, og den viste tegn på begyndende demens – og i øvrigt også en blodprop, som ingen faktisk havde registreret, at hun havde haft.

- Lægen viste os scanningen – her blodprop, her begyndende demens. Hun mente ikke, at det ville give mening at give medicin for demensen. Det var en pædagog på botilbuddet, der lige havde været på et demenskursus, dog ikke enig i. Han mente, at hun skulle have medicin. Han ringede til os og sagde, at vi skulle tænke på dit og dat. Men jeg ville ikke have medicin – også på grund af risikoen for bivirkninger som epilepsi og maveforgiftning.

- Det gav en dårlig stemning mellem os og botilbuddet. Vi opfattede, at vi var dårlige forældre, og blev faktisk kaldt "de mærkeligste forældre i Nordjylland".

Anes demens har formentlig været på vej i et godt stykke tid, før Anna-Grethe og Jens Ingemann bliver opmærksomme på den. I hvert fald har man på hendes botilbud i længere tid vidst, at der var noget galt. De sagde bare ikke noget til forældrene.

- En dag vi besøgte hende og skulle lave mad, så opdagede vi, at der ikke var strøm på komfuret. Vi tjekkede først, om der var gået en sikring, men det var der ikke. Først da Jens Ingemann trak

komfuret ud fra væggen, kunne vi se, at det slet ikke var sluttet til.

- Det var noget af et chok for os. Det slog os hårdt. Jeg synes, at vi skulle have vidst det.

Og det er ikke fordi, at Anna-Grethe og Jens Ingemann ikke kan forstå, at personalet godt ville sikre sig mod et uheld. Men de ville gerne have hørt om, at de overhovedet så det som en risiko, der skulle tages højde for.

Det var også ved en tilfældighed, at Anes forældre opdagede, at Ane ikke skulle med på botilbuddets sommerferie.

- De syntes, at Ane var træls, ikke ville samarbejde og gik sine egne veje, så de havde besluttet, at hun ikke skulle med på ferieturen, husker Anna-Grethe.

NY BOLIG

Ganske kort tid herefter kom det frem, at bostedet gerne ville af med Ane. Hun fik det gradvist dårligere, og de mente, at hun skulle være et sted med døgnbehandling. Og det var Anes handlekommune, Brønderslev Kommune, enig i. Deres indstilling var, at Ane skulle trækkes 'hjem' til et af kommunens egne tilbud. De kom op med et par muligheder – et som ifølge Anes mor lignede et fængsel med lange gange med lukkede døre og et andet tilbud, som hun heller ikke var begejstret for.

Til gengæld vidste Anna-Grethe og Jens Ingemann godt, hvor de mente, at Ane skulle bo: I Valmuehaven i Sulsted, som ligger i Aalborg Kommune. De var blevet anbefalet Valmuehaven som et godt sted for Ane af en tidligere medarbejder i kommunen. De havde også på egen hånd besøgt botilbuddet – til stor vrede i Brønderslev Kommune, for det kunne man ikke bare sådan lige gøre. Men de var sikre på, at Valmuehaven ville være det helt rigtige for Ane.

Brønderslev Kommune besluttede trods protesterne, at Ane skulle flytte 'hjem'. Anes forældre ankede afgørelsen – og tog Ane hjem at bo hos dem. Hun kunne ikke være i sit gamle botilbud længere – men hun skulle på ingen måde til et af de to tilbud i Brønderslev.

Da Ane havde været hjemme i 1½ måned ringede telefonen hos Anna-Grethe og Jens Ingemann Nielsen. Det var deres svigerdatter, og hun havde gode nyheder: "Du må hellere sætte dig ned! Ankestyrelsen har afgjort, at Ane kan flytte ind i Valmuehaven – og der er plads med det samme."

Hun flyttede ind den 5. juni 2016. Da familien skulle tømme hendes lejlighed, havde personalet lukket døren – ingen sagde farvel.

- Uden søn og svigerdatter var vi ikke kommet igennem – det har været noget af en kamp! siger Anna-Grethe.

Ane med Kaj, der også bor i Valmuehaven, nytårsaften 2018.
Th: Ane, sommeren 2013.

Og ikke bare var forældrene glade, det var Ane også. Hun faldt til med det samme. Godt hjulpet af, at der boede en, som hun kendte fra værestedet Perlen.

FOKUS PÅ DE SMÅ TING

Ane bor nu i en gruppe med fem andre – i alt bor der 12 personer i Valmuehaven. Anna-Grethe fortæller om en stemning som en stor familie. Og en stor ro.

- Det er et stort knus af beboere og personale. Man føler sig velkommen. Det hele kører gnidningsløst. Og man er tryk som forælder.

Bedt om at sætte lidt ord på, hvad stedet gør så godt, siger Anna-Grethe:

- De er gode til at snakke med beboerne og os. De er gode til at finde små ting til at aflede beboerne. For eksempel ville Ane ikke rigtig spise på et tidspunkt. Så fandt de frem til, at hvis Ane havde en iPad foran sig, havde hørebøffer på og lyttede til musik, så ville hun godt spise. På et tidspunkt ville Ane heller ikke vaskes, og hun har ellers altid været meget renlig. Så fandt de også på at sætte en højtaler ud på badeværelset, så hun kunne høre musik derude. Det hjalp.

- Personalet kender de små signaler, og beboerne får ikke lov til at sidde og rokke. Og så er de gode til at lave en fest ud af alverdens ting. På et tidspunkt fandt de ud af, at botilbuddet skulle til Mallorca – selvfølgelig ikke i virkeligheden, men der blev lavet små palmer og andet, så det mindede om.

BARE VI HAVDE VIDST DET

Når Anna-Grethe og Jens Ingemann nu tænker tilbage på forløbet med Ane og hendes begyndende demens, føler de, at de har hængt lidt bagefter i forhold til, hvad der egentlig var ved at ske med Ane. Ikke mindst føler de sig for lidt inddraget af personalet i Anes tidligere bosted.

- Vi ville gerne have haft, at de havde taget en snak med os om, at det gik sådan og sådan med Ane. Ingen havde for eksempel fortalt os, at Ane var begyndt at gå hjemmefra og glemte at tage jakke på. For hun kom altid hjem. Ingen gjorde os opmærksom på det.

Da de fandt ud af, at Ane havde begyndende demens, opsøgte de en masse viden, gik blandt andet til et foredrag, som to fra Valmuehaven holdt. Siden har de fundet ud af, at de to faktisk havde været ude for at foretage en udredning af demens hos Ane – mens hun boede på det tidligere bosted. Uden at de anede noget om det.

- Det giver god mening at være lidt forberedt, så det ikke bliver et stort chok. Det, vi har oplevet med Ane, havde vi aldrig troet ville ske, for eksempel at hun ikke kunne kende os. Havde vi været bedre klædt på, så havde vi bedre kunnet se tegnene i god tid. Og så havde vi måske været lidt mere vågne i bestemte situationer.

Arbejdet med håndtering af demens bør faktisk starte, før sygdommen overhovedet sætter ind. Men når demensen er begyndt at udvikle sig, er hovedfokus at sikre tryghed og skabe glædesstunder for borgere med udviklingshandicap – samt støtte dem i at opretholde deres funktioner og give dem oplevelsen af selvstændighed længst muligt. Og så er inddragelse af pårørende helt essentielt. Det fortæller forfatter til ny bog om 'Mennesker med udviklingshæmning – og demens'.

Tidlig opsporing af demens er afgørende

Tidlig opsporing og indsats over for demens er afgørende for at sikre, at mennesker med udviklingshandicap får den optimale pædagogiske støtte og bistand.

- Det er vigtigt for, at de bliver mødt, hvor de er. Med forskellige former for støtte kan man kompensere for, hvad den enkelte har svært ved. Det siger Anette Vinther Mortensen, der i år har udgivet bogen "Mennesker med udviklingshæmning – og demens". Og hun fortsætter:

- Et andet vigtigt element ved tidlig opsporing er, at personen med udviklingshæmning i tide kan flytte det rette sted hen. Eventuelt fra et opgangsfællesskab til et botilbud med døgndækning, hvor der er medarbejdere, som ved noget om demens. Man skal helst flytte, mens man er så rask og frisk som muligt. Ellers bliver det ekstra svært at falde til et nyt sted.

Desværre er opsporing og indsats ofte på bagkant af den konkrete udvikling for en med udviklingshandicap og demens. Det kan til tider være lidt af et detektivarbejde at skelne imellem, hvilke dysfunktioner der skyldes den psykiske eller fysiske funktionsnedsættelse, almindelig aldring eller demens. Og det er sådan set også en af de vigtigste grunde til, at

Anette Vinther Mortensen har skrevet bogen. For der mangler ganske enkelt viden om emnet, på trods af at behovet er stigende.

Der kommer nemlig flere og flere mennesker med udviklingshandicap og demens. Det skyldes først og fremmest, at mennesker med udviklingshandicap bliver stadig ældre. Særligt mennesker med Downs syndrom er i risiko for at udvikle demens med alderen. 85 procent over 65 år har risiko for at udvikle demens, mens det for andre med udviklingshandicap er 22 procent. For normalbefolkningen er det fem procent. Det viser tal fra Sundhedsstyrelsens hjemmeside.

OMVENDT BEHOVSPYRAMIDE

Anette er uddannet socialpædagog og har i de seneste 16 år arbejdet med netop udviklingshæmning og demens. Til daglig arbejder hun på botilbuddet Valmuehaven i Sulsted ved Aalborg – et botilbud for mennesker med udviklingshæmning, der også har fået en demensdiagnose.

Hun forklarer, at hvis sygdommen udvikler sig, og hjælpen trækker ud, kan det ikke bare gøre en flytning meget sværere

at komme igennem. Anden relevant hjælp som medicin, der kan lindre visse symptomer ved demensen samt forhale den degenerative proces, bliver måske heller ikke givet. Og hele aspektet i forhold til at klæde pårørende på til at håndtere det, de risikerer at møde, vil jo også trække ud.

- Det er lige så vigtigt for pårørende at kende til sygdommen, som det er for personalet. Skærpet opmærksomhed om dagligdags situationer kan forhindre vrede og frustrationer hos borgeren. Men man skal også være klar over, at hos mange pårørende er det et følsomt emne. Mange vil have forsvarsmekanismer, der træder i kraft, for det er i forvejen hårdt at have en søn eller datter med udviklingshæmning. De pårørende er en stor ressource, men kan samtidig også være en sårbar gruppe.

- Med demens er du hele tiden i fare for at ryge i utryghed, da verden til stadighed bliver mere og mere fremmedgjort for borgeren. Og det vigtigste for mennesker med demens er tryghed. Da de for eksempel kan have svært ved at forstå ord, må andre metoder tages i brug. Det kan være billeder, musik, konkrete ting, der giver tryghed, derefter kommer behov for mad. Når en borger er utryk og angst, vægrer han eller hun sig fra at indtage mad eller væske. Det er nærmest en omvendt behovspyramide for mennesker med demens – behovet for tryghed og sikkerhed kommer før de basale behov. Kompensér og vær skarp på at tilpasse den pædagogiske støtte så tidligt som muligt, så der ikke bliver stillet krav til borgeren, som hun ikke kan indfri. Undgå ubehag, nederlag. Også for at opretholde borgerens funktioner bedst muligt – og for at give borgeren en

"Når vi lige rammer det helt rigtige emne - de essentielle interesser - kan det sætte lys i øjnene på borgeren"

oplevelse af livskraft og mestring, siger Anette Vinther Mortensen.

START I TIDE

Men i virkeligheden skal indsatsen vedrørende demens starte før, den overhovedet bliver en konkret udfordring, mener Anette Vinther Mortensen.

- Jeg anbefaler, at man ude på botilbuddene udfylder et "Trindvold skema" for den enkelte borger. På skemaet registrerer man personens funktions-evne i forhold til helt dagligdags ting som at spise, tage tøj på, tale og meget mere. Og hvis man har et skema at sammenligne med, fra før en borger får begyndende tegn på demens, så er der et godt sammenligningsgrundlag. Skemaet kan ikke bruges til at stille en diagnose ud fra, men det kan være en god hjælp for lægen.

Anette Vinther Mortensen anbefaler derfor også, at skemaet udfyldes

løbende, så man kan se, om situationen er stabil eller for nedadgående. Skemaet er udviklet på botilbuddet Trindvold ved Kolding, og det er udarbejdet specifikt i forhold til mennesker med udviklingshandicap. Det vil sige mennesker, der i forvejen har en hjerneskade. For det er selvfølgelig helt centralt at holde adskilt, hvad der er handicap, og hvad der er demens.

- Egentlig burde man starte med at udfylde skemaet allerede ved 20-25 års alderen. Det kunne være godt. Men jeg tror ikke, at det bliver udfyldt i botilbuddene, før det begynder at gå ned ad bakke. For mennesker med Downs syndrom kan det starte allerede i 30'erne eller 40'erne, forklarer Anette Vinther Mortensen.

LIVSHISTORIEN

Ud over at udfylde et demensskema – i tide – så anbefaler hun også, at den enkelte person med udviklingshandicap

Anette Vinther Mortensen

får fortalt sin egen livshistorie. For det er et helt centralt pædagogisk redskab over for en person med demens.

- Ofte kan man komme ind til det, der gør en person glad, ud fra viden om hans livshistorie. Så hvis pædagogen på et tidspunkt bliver borgerens hukommelse, kan det være af afgørende betydning at kende den historie. Når vi lige rammer det helt rigtige emne – de essentielle interesser, kan det sætte lys i øjnene på borgeren. For eksempel med Ane (se artikel side 18, red.). Hun har spillet i et band. Når vi nævner bandet for hende, er der en erindring, som gør hende rigtig glad, eller når Ane hører musik eller ser et band spille, lyser hun op af glæde, bliver mere aktiv og kommer i kontakt med sig selv og egen identitet i nuet. Som min gode kollega siger: "Det er i livshistorien guldet ligger!"

Anes forældre har i øvrigt lavet hendes livshistorie. Så ligger den der – skrevet ned og med billeder. Så personalet hele tiden har adgang til viden om hendes hidtidige liv.

Hvad er demens

Demens er en fællesbetegnelse for en række sygdomstilstande karakteriseret ved vedvarende svækkelse af mentale funktioner. Demens er således ikke en specifik sygdom, idet mange forskellige sygdomme kan medføre demens.

Demens anvendes om kognitiv svækkelse, der udvikles i voksenalderen – i modsætning til medfødt mental retardering. Demens opstår ofte sent i livet og har tidligere været opfattet som et normalt aldringsfænomen, jf. betegnelserne senil demens, senilitet eller alderdomssvækkelse. Men da demens altid skyldes sygdom, er sådanne betegnelser forældede.

Kilde: videnscenterfordemens.dk

Anettes fem gode råd til håndtering af demens hos mennesker med udviklingshandicap

- 1) Start i tide – Det er en god idé at udfylde et Trindvold-skema (jf. s. 24) før demensen sætter ind. Det giver mulighed for at følge borgerens kognitive udvikling.
- 2) Tidlig opsporing – Når demensen sætter ind, skal den diagnosticeres hurtigst muligt, så der kan kompenseres bedst muligt. For eksempel med flytning til døgndækket botilbud.
- 3) Livshistorie – Borgerens livshistorie er et vigtigt element i at skabe lys i mørket, for med historien kan man ramme de emner, som har særlig positiv betydning for borgeren. Livshistorien skal skrives ned, så historien bliver tilgængelig for både personale og pårørende.
- 4) Tryghed – Undgå ubehag og usikkerhed. Tryghed og sikkerhed er helt afgørende elementer i tilgangen til en person med demens. Det er essentielt kontinuerligt at arbejde med at skabe glædesstunder for borgeren, der booster livskraften og den psykiske robusthed.
- 5) Pårørende – Demens er på mange måder belastende for de pårørende. Men de pårørende er også en stor ressource, så det er vigtigt at inddrage dem.

Viden om demens for personer med udviklingshæmning

"Hvad er demens?" er en hjemmeside målrettet personer med udviklingshæmning og kognitiv funktionsnedsættelse. Siden findes på alle nordiske sprog samt engelsk.

Websitet er udviklet i samarbejde mellem Aldring og helse i Norge samt Nordens Velfærdscenter. Læs mere på Hvaderdemens.dk.

Downs og demens

Mennesker med Downs syndrom fødes med et ekstra kromosom nummer 21. På dette kromosom er nogle særlige gener lokaliseret, som er associeret til øget risiko for at udvikle Alzheimers demens.

Bogen: Mennesker med udviklingshæmning - og demens

Der mangler ganske enkelt viden på specialområdet om udviklingshæmning og demens. Det fortæller Anette Vinther Mortensen – og det er den vigtigste årsag til, at hun har skrevet bogen "Mennesker med udviklingshæmning – og demens".

Bogen er derfor målrettet pårørende, pædagoger og ergoterapeuter. Anette Vinther Mortensen arbejder på at få bogen ud på pædagoguddannelserne. Samtidig er den en mulighed for at formidle al den viden på området, man i mange år har samlet på bostedet Valmuehaven i Sulsted ved Aalborg, hvor Anette arbejder som socialpædagog.

Bogens formål er at klæde både medarbejdere og pårørende på til at være en aktiv del af den tidlige og meget vigtige opsporing af demens. Og så har Anette videreudviklet den eksisterende demensteori om De 5 A'er til De 8 A'er – det vil sige en model, der illustrerer de otte demenssymptomer: Apati, Amnesi, Apraksi, Agnosi, Adfærdsstyrrelser, Afasi, Arousal og Anatomiske forstyrrelser.

Mennesker med udviklingshæmning – og demens

Af Anette Vinther Mortensen

ISBN: 978-87-93846-11-1

Udgivet af forlaget Historia

Bogen kan bestilles på www.historia-books.dk eller i en almindelig boghandel

Det er vigtigt med større viden hele vejen rundt om mennesker med udviklingshandicap og demens – hos lægerne, pædagogerne og i kommunerne. Læge Lise Cronberg Salem gør, hvad hun kan, for at undervise, råbe op og udrede

En borger med Downs, der bliver dement, holder ikke op med at have Downs

Læge Lise Cronberg Salem har specialiseret sig i behandling og udredning af mennesker med udviklingshandicap og demens. Faktisk er hun ansvarlig for at udrede alle i målgruppen i Region Hovedstaden.

Selv om det langsomt bliver bedre, så oplever hun også, at mange fagprofessionelle – både pædagoger og læger – ikke ved ret meget om demens hos personer med udviklingshandicap.

- Der er et stort behov for viden. For det påhviler det pædagogiske personale og de pårørende at være meget opmærksomme på borgerens tilstand. Og det påhviler dem at henvende sig til praktiserende læge, der så kan henvise til en hukommelsesklinik, siger Lise Cronberg Salem, der selv har mange års erfaringer med behandling af mennesker med

udviklingshandicap og demens – blandt andet berørte hun også emnet i sin ph.d. Til dagligt er hun tilknyttet Hukommelsesklinikken på Rigshospitalet.

Lise Cronberg Salem gør det klart, at henvisningskravene faktisk bør være mindre strenge for mennesker med udviklingshandicap end for andre. For det kan være sværere at spotte og derfor vigtigere, at fagpersoner kommer ind over så tidligt som muligt. Også selv om nogle læger ikke synes, at det er relevant at udrede demens hos mennesker med udviklingshandicap.

- Jeg har mødt modstand fra læger, som ikke mente, at det var relevant og bare til unødigt besvær, for patienten var jo i forvejen mentalt handicappet. Heldigvis er det aftagende. Der er nye tendenser på vej, så det bliver mere ligeværdigt.

De nye tendenser gælder dog ikke altid i kommunerne.

- Jeg oplever, at mange kommuner gerne vil visitere en med Downs og demens til et alment plejehjem. Det er helt forkert. Der er risiko for, at dette kan speede deres sygdom op, og der er fagligt intet grundlag for det. De har fortsat behov for særlig pædagogisk støtte, som man ikke får på det almene plejehjem.

MÅLRETTET UDREDNING

For Lise Cronberg Salem er det vigtigt at give mennesker med udviklingshandicap en lige så god udredning som alle andre. Men udredningsmetoderne er forskellige.

- Bestemte undersøgelser bruger jeg ikke på udviklingshæmmede. Det kan dreje sig om lumbalpunktur med

henblik på spinalvæske-undersøgelse eller langvarige, avancerede skanninger af hjernen. Det er de færreste med udviklingshæmning, der kan medvirke til dette. Og jeg lægger aldrig personen i fuld narkose, for det er et stort indgreb i sig selv.

En CT-skanning af hjernen foretager hun dog. Hvis patienten selv siger fra, respekterer hun det. Til gengæld er det ikke noget, som hun ønsker, at mor eller pædagogen skal blande sig i. Andre metoder til diagnosticering er særlige observationsskemaer – til det har hun brug for omfattende hjælp fra det pædagogiske personale. Observationsperioden løber mindst i et halvt år.

- Det er vigtigt med udredning, så personalet ved, hvad de har med at gøre. Så kan borgeren blive visiteret rigtigt – få det rigtige tilbud, hvor der ikke stilles så mange krav, men mere tænkes i vedligeholdelse, forklarer Lise Cronberg Salem.

Hun benytter selv en udredningsmetode, som netop tager udgangspunkt i, at der er tale om mennesker med udviklingshandicap. En metode, som hun i øvrigt selv har været med til at udvikle.

FØLGER PATIENTEN HELE VEJEN

Lise Cronberg Salem følger de personer med udviklingshandicap, hun har diagnosticeret med demens, til de dør – i øjeblikket er det op mod 90 personer. Det er meget usædvanligt.

- Jeg afslutter dem ikke, for så ender de i ingenmandsland. Det giver så også mig en masse læring, som jeg kan bygge videre på. Jeg er meget på hjemmebesøg og kan blandt andet hjælpe med medicinforbrug og rådgive personalet, for eksempel hvis personen ikke vil sove.

Udredningsmæssigt ligger hendes arbejde i Region Hovedstaden, men rådgivningsmæssigt når hun meget længere ud. Hun bliver eksempelvis kontaktet af pædagoger fra Jylland, som har brug for hjælp til at tackle en konkret situation. Og så underviser hun pædagoger i emnet, der ellers ikke er en del af pædagoguddannelsen.

Lise Cronberg Salem, læge, ph.d., har specialiseret sig i at arbejde med mennesker med udviklingshandicap og demens.

**"Jeg oplever,
at mange
kommuner gerne
vil visitere en med
Downs og demens
til et alment
plejehjem. Det er
helt forkert"**

Besøg Geelsgårdskolen torsdag den 7. november 2019

Vi inviterer hermed forældre og alle samarbejdspartner til et besøg. - Besøg klasserne fra kl. 9:00-10:30 og/eller deltag i et orienteringsmøde fra kl. 10:30-12:00.

Geelsgårdskolen er Region Hovedstadens specialskole for elever med:

- svære bevægelseshandicap, herunder elever med cerebral parese
- multiple funktionsnedsættelser
- medfødt døvblindhed
- kombinationer af døvhed/hørehæmning og ADHD, autisme, cerebral parese m.v.
- problemer indenfor ADHD- og autismespektret
- sjældne handicap – bl.a. Charge syndrom og Louis-Bars syndrom

Geelsgårdskolen tilbyder mulighed for boophold og aflastning for eleverne fra 0. til 10. klasse.

Geelsgårdskolen tilbyder også:

- STU og voksenundervisning for elever med ovennævnte funktionsnedsættelser
- aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 for unge og voksne

Tilmelding kan ske til Susannah Soewarta på tlf. 4511 4012 eller på mail:
geelsgaardskolen@regionh.dk.

På gensyn!

Geelsgårdskolen, Kongevejen 252, 2830 Virum – tlf. 4511 4000 – www.geelsgaardskolen.dk

Skolen er en nystartet efterskole for elever med særlige behov. Skolen giver de unge mulighed for, at udvikle og opdage eget potentiale og talent både fagligt, socialt og personligt. Livet på efterskole er en forberedelse til at blive selvstændig i eget liv og den videre uddannelse.

Skolen henvender sig til unge i 8.-11. klasse med særlige lærings-forudsætninger, herunder Downs syndrom, Autisme, erhvervet hjerneskade m.m.

Skolen ligger i naturskønne omgivelser kontakt os og få en rundvisning.

Kvie Sø Efterskole

Tiphedevej 17 • 6823 Ansager
Tlf. 73702565

De fire linjer:

Landbrug • Kunst & Design • Madkundskab & Sundhed
Medie & Performance

Valgfag:

Ridning • HDS • Friluftsliv • Boldspil • Rollespil • Billedkunst

Valgfag vil variere fra år til år.

Al undervisning vil blive tilrettelagt ud fra hver enkelt elevs særlige forudsætninger. Formålet er altid, at den enkelte elev opdager og udnytter eget potentiale og talent.

Læs mere på vores hjemmeside www.kviesoefterskole.dk eller følg os på facebook Kvie Sø Efterskole

Kontakt: kontor@kviesoefterskole.dk - Tlf: 73702565

RÖCHLING

Meta-Plast

META-PLAST A/S

Tøjstrupvej 31, 8961 Allingåbro
Tlf. 8648 1711 - Fax. 8648 1710

Mærk det du holder af

www.navnelapper.dk

Undervisningstilbud for udviklingshæmmede

Solhjorten er et dagbehandlingstilbud med undervisning for udviklingshæmmede børn og unge, hvor der undervises efter Rudolf Steiners pædagogik.

Undervisningen tilrettelægges individuelt med udgangspunkt i bevægelse og sundhed, hvor tryghed, respekt og tillid skaber rammen for en sund og harmonisk balance.

SOLHJORTEN

Kålundsvvej 24 • 3520 Farum
Tlf. 44 95 46 50 • www.solhjorten.dk

HELE NORDJYLLANDS SPECIALSKOLE

LIMFJORDSSKOLEN

LØGSTØR

STU
I DØGNDRIFT

NATUR • KUNST • IDRÆT • SUNDHED • MEDIER
REJSER IND- OG UDLAND

WWW.LIMFJORDSSKOLEN.DK

APP SKAL SKABE Smukke venskaber ONLINE

MED UDGANGSPUNKT I BRUGERNES INTERESSER SKABER *VI ER VENNER* ET FUNDAMENT FOR AT INDGÅ I NYE RELATIONER PÅ TVÆRS AF HANDICAP, SKRIVE- OG LÆSE-VANSKELIGHEDER SAMT MOBILITET

På væggene i mødelokalet hos folkene bag *Vi er venner* hænger der miniatureprofilbilleder af deres brugere. Venskabsappens tilslutning og downloads er støt stigende, og der sættes på, at brugerne snart pryder hver en centimeter af de hvide vægge.

- De hænger der, fordi vi er stolte over vores brugere, og fordi vi ved, at det gør en forskel for dem, at de bruger vores app, begynder Signe Næssing, som står bag appen.

- Personligt giver det også mening for os at arbejde med det her. Det er hjerteblod, men vi er samtidig en virksomhed, som skal tjene penge, og derfor har vi lavet appen som en abonnementsordning, supplerer Laila Rosenberg Ardal, som har været ansat i den lille virksomhed i et halvt år.

Både Signe og Laila har arbejdet med og arrangeret danse- og bevægelsescamps for mennesker med udviklingshandicap. Det var her, at der opstod en undren:

- Generelt synes vi, at det ikke altid er den rigtige måde, man møder mennesker med udviklingshandicap på. Mange taler om, at vi skal inkludere målgruppen i vores verden, men hvad hvis vi i stedet vender tankegangen om og fokuserer på, hvad der fungerer bedst for dem? Vi oplevede også, at mange havde et virkelig begrænset netværk, og da vi så en undersøgelse fra *Socialpædagogen* fra 2017, der blandt andet viste, at hver ottende beboer på landets bosteder ikke har én eneste ven, satte det tingene i gang. Det er simpelthen ikke godt nok, lyder det fra Signe Næssing.

MATCHET EFTER INTERESSER

Det var begyndelsen til arbejdet på en app, som kan danne grobund for nye venskaber på tværs af handicap med udgangspunktet i et medie, som er skræddersyet til målgruppen. Der var derfor brug for ekspertviden, og det har KLAPjobber Lotte Terp Hansen.

- Jeg kan jo afprøve appen og funktionerne og fortælle, om jeg tænker, at det er godt. Jeg bruger også appen selv og fortæller tit mine venner, at de bare skal komme i gang, siger Lotte Terp Hansen.

- Lotte yder også support til brugerne, og så er hun en form for rollemodel for målgruppen. Det er vigtigt for os, at hun er en del af holdet. Når Laila og jeg får nogle kreative idéer, så præsenterer vi dem for Lotte, og så ser vi, hvordan hun reagerer på det, og om vores idé måske var lige lovlig kreativ og skal kasseres igen, tilføjer stifter Signe Næssing.

Appen er bygget op om ikoner, som hver især repræsenterer en interesse. Hver bruger skal udvælge fem interesseikoner, som så følger dem på deres profil og giver dem mulighed for at finde og blive matchet med andre med samme præferencer.

- For udviklingshandicappede, og for alle andre mennesker, betyder interesser rigtig meget for ens identitet. En fælles hobby eller passion er altid en god begyndelse for en relation. Det er ikke noget federe end at kunne dele oplevelser med andre, som interesserer sig for det samme. Det vil vi gerne give alle mulighed for, fortæller Signe Næssing.

GLOBALE AMBITIONER

Selve kommunikationen i appen foregår via billeder og lyd- og videobeskeder, og det er der en særlig grund til.

- Det skal ikke være en begrænsning eller en stopklods, at man ikke kan læse og skrive. Det er en bred målgruppe, vi henvender os til, og fælles for mange af dem er, at de ikke får meget ud af at være på facebook eller andre sociale medier, fordi de kan virke fuldstændig uoverskuelige og lidt som 'Det Vilde Vesten' indimellem. Jeg er ret sikker på, at facebook ikke er det nemmeste sted at skabe holdbare relationer. Med *Vi er venner* skaber vi en let tilgængelig platform for kommunikation med gode muligheder for at finde nye venner. Det

Signe Næssing med sine to medarbejdere Laila Rosenberg Ardal (tv) og Lotte Terp Hansen. På væggen bag dem er der små portrætter af alle brugerne af *Vi er venner*.

er samtidig et trygt sted, hvor man ikke pludselig støder ind i ubehagelige overraskelser, fortæller Signe Næssing, der sammen med resten af teamet holder skarpt øje med, at sikkerheden konstant er i top på appen.

Det skal heller ikke være en hæmsko, hvis man ikke fysisk har mulighed for at møde potentielle venner.

- Der foregår mange gode ting på beskyttede værksteder, ude på bostederne og i institutionerne, men det har i mange tilfælde også karakter af lukkede fællesskaber. At finde nye venner er derfor ingen nem sag, når man har en helt særlig passion, man gerne vil dele med andre, og samtidig begrænsede muligheder for at flytte sig geografisk, lyder det fra kvinden bag venskabsappen.

Vi er venner har kun været online og tilgængelig for download i to måneder, men med 300 brugere har venskabsappen fået en god start og mange positive tilkendegivelser. Ambitionerne rækker derfor langt:

- Appen skal ud over landets grænser, så vi har i støbeskeen, at vi vil udvikle en engelsksproget version og bevæge os over Atlanten til USA. Men lige nu har vi mest fokus på alle de brugere, vi får herhjemme og på at gøre appen så relevant som overhovedet mulig for dem. For vi har en grundlæggende tese om,

En fælles hobby eller passion er altid en god begyndelse for en relation. Der er ikke noget federe end at kunne dele oplevelser med andre, som interesserer sig for det samme

Signe Næssing, stifter af *Vi er venner*

at man sagtens kan skabe de smukkeste venskaber online, slutter Signe Næssing.

Tilmeld dig på:

viervenner.dk/
eller søg efter *Vi er venner*, der hvor du henter dine apps.

NY VENSKABS- APP GIVER krydderi PÅ THOMAS' HVERDAG

Det har åbnet muligheder for 48-årige Thomas, at der nu findes et trygt socialt medie, hvor han nemt kan finde nye bekendtskaber. Allerede efter kort tid fandt han to, som han i dag vil betegne som gode venner

Det er egentlig ikke fordi, at Thomas Østergård Mogensen gik og savnede socialt indhold i sin hverdag. Han har en kæreste, som han ofte er sammen med, han bor i et bofællesskab i Tilst ved Aarhus, og så er han blandt andet konferencier på Sølund Musik Festival og arbejder på SMIL TV.

- Men når man sidder derhjemme om aftenen, så kan man godt komme til at kede sig alligevel. For det kan være svært at finde andre, som interesserer sig for de samme ting, man selv gør. Og det kan også være svært at holde

kontakten med de mennesker, som man engang var rigtig gode venner med.

Han har tidligere benyttet Facebook mere aktivt, men der er kommet for meget støj på det verdensomspændende sociale medie efter hans smag.

- Jeg bruger det efterhånden kun til at spille på og til en sjælden gang at lægge noget op, som gerne må nå længere ud. Men generelt er det ikke noget for mig længere. Mine forventninger var faktisk ikke ret høje, da jeg fik *Vi er venner* installeret, men det passer mig

hundrede gange bedre end Facebook, forklarer Thomas Østergård Mogensen om venskabsappen, som han nu bruger hver eneste dag.

INTERESSER GIVER VENSKABER

På Thomas' profil på *Vi er venner* er der fem interesseikoner, som andre brugere kan se, og som han bliver matchet på: *Oplevelser, musik, frivillig, venner* og *gå/løbe*. At udpege interesser har hjulpet i søgen efter potentielle venner.

- Det gør, at jeg for eksempel ved, at jeg kan komme til at skrive med andre, som godt kan lide oplevelser. I sidste uge var jeg på ferie, og der lagde jeg en del billeder op på appen. Det ville jeg nok ikke have gjort på Facebook, for der ville jeg ikke have kontrol over, hvem der mon så det, siger Thomas.

Den 48-årige aarhusianer har også fundet ud af, at musik er en fællesnævner

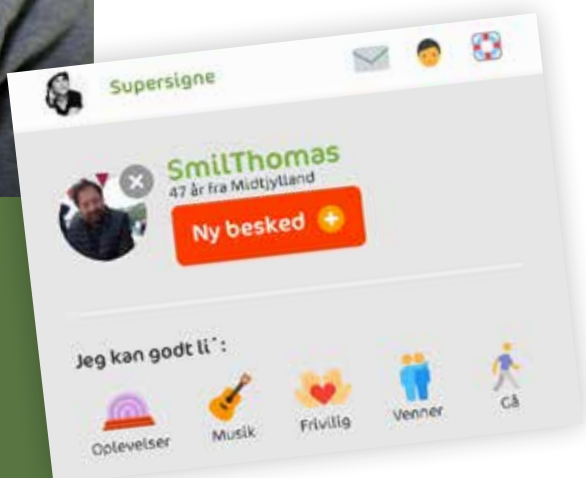

Det har overrasket Thomas Østergård Mogensen, hvor meget gavn han har fået af *Vi er venner*. Han holder både kontakten med personer, han kendte i forvejen, og så har han fået to helt nye bekendtskaber, som han allerede vil betegne som gode venner. Her er han ved at fortælle sin nabo, Tina Hougaard Sørensen, om appen.

- Der er især én, som jeg allerede vil sige er blevet en rigtig god ven. Måske endda to stykker

Thomas Østergård Mogensen,
bruger af *Vi er venner*

for mange, der bruger appen. Det har givet ham flere nye kontakter, mens det har haltet en anelse mere med at finde nogen, der holder af at gå.

- Måske det lige skal have lidt tid, før jeg finder andre, som har den interesse. Jeg går faktisk rigtig meget selv. Min skridttæller siger 4.000 skridt i

dag, så det er noget, jeg bruger meget tid på, og jeg vandrer meget rundt her i lokalområdet. Det kan jeg godt lide, lyder det fra Thomas, som fortsætter:

- Jeg vil helt sikkert være frisk på at sige: 'Fint, lad os da finde ud af en dag at gå sammen', hvis der er en anden, som har lyst. Det synes jeg ville være fint, for interesser kan give nogle rigtig gode venskaber.

KAN VÆRE SIG SELV

Et af de grundlæggende principper i *Vi er venner* er, at layout og brugervenlighed er tænkt så simpelt som overhovedet mulig. Kan man hverken læse eller skrive, så betyder det ingenting, for man kan kun kommunikere ved hjælp af tale, video og billeder. For Thomas er det ikke noget problem at forstå eller udtrykke sig i skrevne ord, men alligevel finder han stor værdi i måden, appen er bygget op på:

- Jeg kan godt lide, at det hele er så simpelt, for man vil jo gerne bare møde andre mennesker. Der er også flere gode ting ved *Vi er venner*: For eksempel at jeg ved, at det er de rigtige, der ser, hvad jeg lægger ud. Det er rart. På den måde er det også nemmere bare at være fuldstændig sig selv, synes jeg.

Lige nu tæller Thomas' venneliste på appen 20 personer. Enkelte kendte han i forvejen, andre havde han mødt et par gange før, men der er også helt nye relationer, som næppe var blevet skabt, hvis det ikke var for venskabsappen.

- Der er især én, som jeg allerede vil sige er blevet en rigtig god ven. Måske endda to stykker. Det er gået hurtigt, og jeg har talt i telefonen og mødtes med den ene allerede. For selvom jeg bruger appen hver eneste dag, så vil jeg da allerhelst møde folk i virkeligheden. Nogle gange skal man bare have lidt hjælp til at finde de rigtige mennesker, slutter Thomas Østergård Mogensen.

Bostedet i Nyrup

Et bosted med fantastisk kvalitet!

- ♥ Meget stor beboertilfredshed ♥ En høj etisk standard
- ♥ Smukke rammer og omgivelser ♥ Nærværende medarbejdere
- ♥ Gode udfoldelsesmuligheder ♥ Glæde ved årets traditioner
- ♥ Et givende fællesskab ♥ Tillid ♥ Åbenhjertighed
- ♥ Barmhjertighed ♥ Kærlighed

Ønsker du en plads hos os, så kontakt:
Pædagogisk leder/visitator Inger Stoksbjerg
Tlf. 23 28 46 82 • Mail: is@bostedetinyrup.dk

Skovvej 7 • Nyrup • 4262 Sandved • Tlf: 55 42 19 00 • Mail: bosted@bostedetinyrup.dk • www.bostedetinyrup.dk

inge og sofie marie

BOFÆLLESSKABER I BEVÆGELSE

"Jeg vil blive gammel på Inge og Sofie Marie"

Ærtekildevvej 10, 4100 Ringsted | Telefon 5767 0750
ingesofie@mariehjem.dk | mariehjem.dk/ingesofie

Nyt varmtvandsbassin i Slettestrand

Feriecenter
Slettestrand

Tag på ferie eller træningsophold på Feriecenter Slettestrand og prøv vores nye, store varmtvandsbassin!

32 grader varmt vand | handicapvenlig sauna og behandlerrum | handicapvenlige omklædningsrum med heldækkende løftlift og direkte adgang til bassin

slettestrand.dk | mail@slettestrand.dk | +45 98217044

BLINDECENTER BREDEGAARD

Vi er et højt specialiseret bo- og dagtilbud til blinde og svagsynede voksne mennesker med multiple funktionsnedsættelser. Herunder også mennesker med erhvervet eller medfødt døvblindhed.

Vores kerneopgave er at give en sammenhængende indsats, der støtter borgeren til en selvstændig og aktiv livsførelse ud fra egne ønsker og resurser. Vi er et selvejende tilbud med driftsoverenskomst med Den Sociale Virksomhed, Region Hovedstaden.

BLINDECENTER
BREDEGAARD

Lindelyvej 5 • 3480 Fredensborg • Telefon: 4511 8411
bredegaard@hav1.regionh.dk • www.blindecemberdegaard.dk

Landsforeningen **LEV** Kontakten Regionalt opdelt

1000 - 2990

EMIL NIELSENS SMEDEVÆRKSTED A/S GENTOFTE
Grundlagt 1893
Mesterlommen 33
2820 Gentofte
TLF. 39 65 02 07

4000 - 4990

MARJATTA

Tilbud til mennesker med udviklingsforstyrrelser og udviklingshæmning: Skolehjem, ungdomsuddannelse, voksencentre og værksteder

Strandvejen 15 • 4733 Tappernøje • Tlf. 55 96 51 19
E-mail: marjatta@marjatta.dk • www.marjatta.dk

8000 8990

Café Pakhuset

En særlig Café
med god tid til det hele

Hverdage kl. 10 - 16.30
Rådgivningsår: 5. 5000 Odense, tlf. 57 00 33 66
www.cafepakhuset.dk

3000 - 3670

Bilcentralen ApS

Bybjerggård 16, Mørdrup • 3060 Espergerde
Tlf. 20 16 01 23 • www.bilcentralen-is.dk

8000 8990

TØMRER & SNEDKER HØJBO • HELGESEN

Værksted:
Fabrikvej 10 • 8260 Viby J
Tlf/Fax 86 26 37 11

Erik Højbo Nielsen
Mobil: 40 41 54 43

Erland Helgesen
Mobil: 23 43 53 55

9000 - 9990

HVEM • KAN

Den selvejende institution
Voksen-socialt opholdssted

Teglvangen 54 Als
9560 Hadsund
Tlf. 98 58 18 58
www.hvem-kan.dk

4000 - 4990

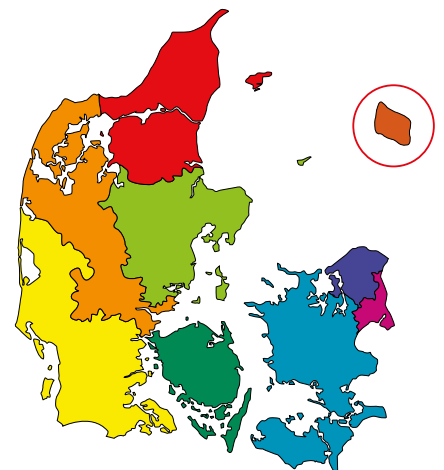
Midtsjællands Maskinværksted

Vi klarer alle opgaver! Flexibilitet og kvalitet til den rigtige pris

Virkelyst 4 • 4420 Regstrup
Tlf. 59 12 10 44 • jc@msmv.dk

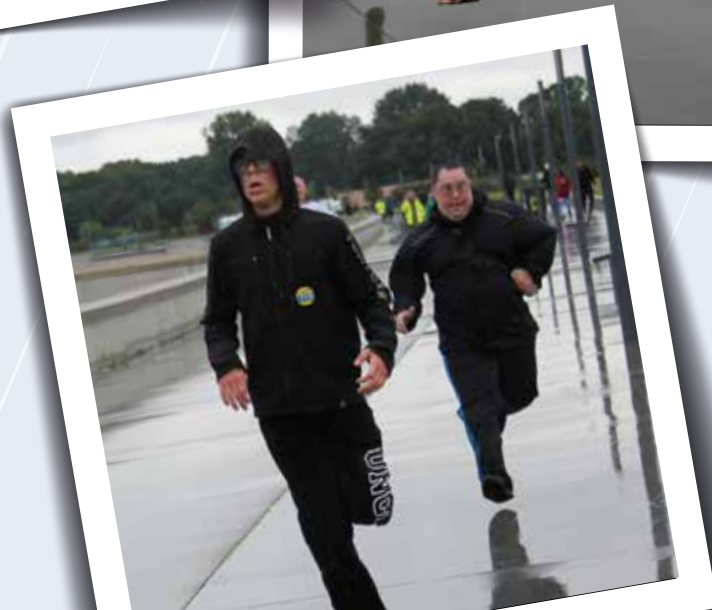
R.C. KØLETEKNIK

Damvej 19 • 4621 Gadstrup • Tlf. 46 19 07 32 • www.rc-cool.dk

350 med handicap end regnen

Under tesen, at 'motionsløb er for alle', trodsede 350 unge og voksne københavnere med udviklingshæmning det våde vejr og løb Amager Strandpark tynd med benene på nakken, rollatorer i fast greb og i kørestole i rask galop

ræsedede hurtigere, kunne falde

For 13. år i træk er det lykkedes at stable et løbearrangement på benene, som samler flere hundrede borgere. I år krævede det dog adskillige pause-pavilloner på plænerne og regntøj godt surret fast om kroppen under afviklingen af Strandparksløbet på stranden ved Amager Strandpark. Regnen stod ned i stænger fra de tunge, grå skyer.

Arrangørerne bag Strandparksløbet er dagtilbuddet Horisonten, der hører under Center for Selvstændig Bolig og Beskæftigelse under Københavns Kommune. Løbskoordinator Dan Djurhuus Nielsen havde mødt lutter store smil og frisk mod fra deltagerne.

- De har virkelig trodsset vind og vejr. Vi fik en ordentlig sjasker, og starten var hård, men jeg har nu hørt flere joke med, at de liiiiige tager en tur til, sagde han, mens deltagerne stimlede sammen til en omgang zumba.

- Jeg har tabt mindst ét kilo, sagde Søren fra Kraftværket begejstret, mens han så kammeraterne danse. Han er godt vant med motion og har ugentligt både stavgang og svømning på programmet.

LØB PÅ FIRE BEN OG HJUL

Kim fra dagtilbuddet Koloritten syntes, at det var 'et værre lortevejr', men hans kone havde taget en taxi til Amager Strandpark for at se ham tage turen rundt, og det hjalp lidt på humøret. Han gik 2,5 km med rollatoren i høj fart, og egentlig syntes han, det var gået helt fint.

- Jeg gik sammen med Personale-Morten og mine venner. Det gik godt, for vi tog det stille og roligt uden at løbe. Vi gik bare sammen og hyggede, fortalte han.

Amanda fra jobtilbuddet Kraftværket havde sin hundehvalp Karla og gode veninde med rundt på den lange distance på 5 km.

- Det var både sjovt og hårdt. Mest fordi jeg måtte bære Karla i armene, for hun er kun fem måneder gammel og kan ikke gå så langt, grinede hun, mens de sidste deltagere krydsede målstregen.

HANDICAP INGEN HINDRING

Der var god fart på de hurtigste af dagens deltagere. Efter blot 16:10 minutter kom Rasmus fra Idrætsskolen over målstregen på Københavns største strand efter at have tilbagelagt 5 km.

Hurtigste kvinde på den lange rute var Alina fra UIU med en tid på 21:08 minutter.

Lars Søborg fra Horisonten og Seda fra Idrætsskolen tog de bedste tider i kategorien 'Hjul' med henholdsvis 32:42 minutter og 54:32 minutter i det gevaldigt livsbekræftende motionsløb.

Specialskolen Bramsnæsvig

Fysisk aktivitet, sund kost og sanseintegration danner grundlag for læring

Specialskolen Bramsnæsvig er en innovativ, helhedsorienteret privat specialskole samt døgn- og aflastningstilbud, med fokus på elevernes kompetencer og udviklingspotentiale. Skolen er beliggende i naturskønne omgivelser ned til Isefjorden.

Vi er et **skoletilbud** for de 6-18 årige, et særligt **dagtilbud** for de 0-6 årige, et **STU-tilbud** for de unge 16-25 årige samt et dag- og aktivitetstilbud for voksne.

Vi henvender os til børn og unge med fx. ADHD, Autisme, CP, Down syndrom, Rett syndrom, syns- og kommunikations handicaps samt børn og unge med generelle indlæringsvanskeligheder.

Vi tilbyder weekend- og hverdags**aflastning** til børn og unge i samme målgruppe, i alderen 4-23 år. Derudover har vi et opholdssted med 8 døgnpladser.

Vi tager udgangspunkt i **neurologien**, med viden om hjernens funktion og dysfunktion, understøttet af nyere teorier og forskning inden for neuropædagogik og neuropsykologi.

Vi lægger vægt på en anerkendende og vejledende tilgang til eleverne og arbejder med en individuel udviklingsplan for alle.

Sammen skaber vi læring, udvikling, trivsel og livskvalitet.

Specialskolen Bramsnæsvig samt Døgn- og Aflastningstilbud ApS
Bramsnæsvigvej 2, Ejby,
4070 Kirke Hyllinge
info@bramsnaesvig.dk
Telefon 46 43 86 76

www.specialskolenbramsnaesvig.dk

Studentereksamen

for unge med

AUTISME / ASPERGERS SYNDROM

Paderup Gymnasium optager i foråret **2020** en ny årgang på den særlige gymnasielinje for unge med autisme / aspergers syndrom.

Vi optager **12 elever** i klassen. Forløbet er **3-årigt** og fører frem til en almen studentereksamen (stx).

Hent vores brochure på www.paderup-gym.dk

Plads til den du er
– blik for den du kan blive!

Paderup
GYMNASIUM

Apollovej 64 • 8960 Randers SØ • Tlf. 8641 6677
www.paderup-gym.dk

UUC MAGLEMOSEN

– Alle har ret til en uddannelse –

Tag din
STU-uddannelse
eller **10. klasse**
på **UUC Maglemosen**
i **Ballerup**

For mere info kan du gå ind på vores hjemmeside www.maglemosen.dk eller kontakte os for et besøg på
Tlf. 44 77 61 01

Vi er specialister på vores område

KragenæsHus

- Lille bosted med daghøjskole •
- STU og aflastningspladser •

Kragenæshus er et privat bosted med højskoleinspireret dagtilbud for unge og voksne med CP, Downs, medfødt fysisk & psykisk funktionsnedsættelse. Naturskøn beliggenhed midt i Kragenæs ved Smålandshavet tæt på Knuthenborg.

Kontakt: **Kirstine C. Hyllested**
e-mail: hyllested@kragenaeshus.dk
telefon: 22 89 54 14
facebook og
tilbudsportalen: kragenaeshus

Spændende, nyligt opstartet bosted - 4 ledige lejligheder

AF MAJA HANSEN, FØRTIDSPENSIONIST ■

Skal alle behandles ens?

På ingen måde. Som udviklingshæmmet har jeg oplevet at blive behandlet på lige fod med andre udviklingshæmmede, hvilket jeg ser

som en stor fejl! Grunden til, at man gør det, er formentlig, at det er det nemmeste. Men efter min mening ligger fejlen ikke hos pædagogen på gulvet, men hos chefen på stedet, da det er den person, der udstikker retningslinjerne.

Jeg har aldrig forstået, hvorfor vi skal behandles så ens som muligt, da vi er forskellige steder i vores udvikling. Derfor bør man møde os der, hvor vi er. Og en ting er sikkert: Vi vil gerne udvikle os. Jeg kan udtale mig ud fra det, jeg har mærket på egen krop og det, jeg har oplevet fra sidelinjen.

Kommunerne, opholdsstederne, de beskyttede værksteder og udefrakommende personer har stadig ting, der skal læres. Af en eller anden grund hører jeg tit om fordomme overfor udviklingshæmmede personer.

Jeg har en forhåbning om, at jeg kan

oplyse om, hvor forskellige for eksempel en gruppe af multihandicappede personer i kørestol er. Også gående udviklingshæmmede er en kæmpe stor gruppe, der varierer fra personer med Downs syndrom til de personer, der ligner hvem som helst og bor i egne lejligheder med bostøtte.

Jeg hører til den gruppe, der bor i egen lejlighed med bostøtte, og jeg får af og til kommentarer om, at jeg ikke ligner en, der har et handicap, men jeg har et handicap, som ikke kan spottes med det blotte øje, men som kan ses i min lejlighed, hvor få kommer. Jeg bliver nemt stresset og kan nemt miste overblikket, men når jeg husker at fokusere på en ting ad gangen, går det hele meget nemmere, og det hjælper min bostøtte med.

Her til sidst vil jeg sige, at ingen er ens, heller ikke hver og en af jer, der læser dette, og selv en udviklingshæmmet udvikler sig - det er jeg et bevis på.

Så min bøn til jer er: Se os som mennesker. Vi ved mere, end mange tror.

”

Som udviklingshæmmet har jeg oplevet at blive behandlet på lige fod med andre udviklingshæmmede, hvilket jeg ser som en stor fejl!

AF LARS GJERMANDSEN, FORMAND FOR ULF, UDVIKLINGSHÆMMEDES LANDSFORBUND ■

Inddrag dem det handler om

Vi i ULF er rigtig kede af, at der er så mange besparelser på handicapområdet. Det rammer mennesker med udviklingshandicap utrolig hårdt.

Selvfølgelig er besparelser ikke noget nyt. Men nu er det blevet helt grotesk, og det skal stoppes nu. For eksempel tvinger man et menneske med Downs syndrom til at flytte ud for sig selv, selvom man inderst inde allerede godt ved, at det aldrig vil kunne fungere – og selvom han selv vil blive boende. Det gør ondt, at besparelserne er kommet så langt ud.

Jeg synes, at kommunerne/politikerne mangler indlevelse. I denne sag er det tydeligt for mig, at de kun tænker på, hvor de kan spare mest - de er slet ikke i dialog med os, det går ud over.

Det handler om vores liv, derfor vil vi gerne inddrages, for her mener vi, at vi er EKSPERTERNE.

”

Det handler om vores liv, derfor vil vi gerne inddrages

Ågade 27
6000 Kolding
Tlf. 75 94 56 14
suk@sukdanmark.dk

Aftenskolen for udviklingshæmmede.

Ring og rekvirer program for sommerhøjskoler, weekendkurser samt for undervisning i Kolding, Fredericia Vejle, Svendborg og Faaborg Midtfn.

Find dit indre lederskab
i dit liv

www.hanskastbjerg.dk

GO' MAD UD AF HUSET

Kreativ kogekunst
Kokkekompagniet

Jesper Larsen Mobil tlf. 2099 6119
Thomas Hansen Mobil tlf. 4020 4414

Hesselly 9 - 6000 Kolding - www.kokkekompagniet.dk - 75 50 44 95

Særudstillinger 2019 Dinosaurfamilier & Naturens Juveler

Besøg
naturama.dk og
se programmet!

Vi har handicapvenlige forhold

NATURAMA

Dronningemaen 30 - 5700 Svendborg - Tlf. 6221 0650

PROFESSIONELLE VASKERILØSNINGER

EN DEDIKERET
SAMARBEJDSPARTNER

Ring på tlf.
76 43 70 03

LÆS MERE PÅ WWW.NORTEC.DK

nortec

Spar 150.000,- de næste 10 år

Prisen på olie og elektricitet vil stige i fremtiden. Hvis du i dag bruger f.eks 8.000 kWh til elopvarmning kan Danmarkspumpen Extreme - med en SCOP på 5,4 - levere den samme varmemængde med ca. 1.500 kWh i strømbrug

For nærmeste forhandler se
www.Danmarkspumpen.dk
eller ring til Kinnan på 8617 8700

Et inkluderende fællesskab

til voksne mennesker med funktionsnedværelse

www.hulegarden.dk tlf. 76 98 22 55

Lær af livet Lær i livet Lev i livet

Du bor i et af vores ni selvstændige huse, hvor du selv deltager i at få huset til at fungere. Det handler om at være deltagende i et fællesskab, læring og udvikling. Vi hjælper dig til at finde uddannelse, arbejde eller beskæftigelse.

Du er altid velkommen til at ringe.

Brian Nielsen
Produktionsmedarbejder hos LPM

"Jeg oplever LPM som en virksomhed der er villig til at vise nødvendige hensyn, hvis man selv viser viljen til at gøre en indsats. Jeg har vist LPM at jeg kan og vil, og LPM har vist mig en tillid som betyder, at jeg i dag har ansvaret for mit eget område i virksomheden."

LPM Production · Energivej 34 · 6870 Ølgod
Tlf. 76 98 22 55 · www.lpm-production.dk

Ny indkaldelse til ekstraordinært repræsentantskabsmøde i LEV

Det tidligere annoncerede ekstraordinære repræsentantskabsmøde den 16. november er aflyst. I stedet finder det sted den 1. februar 2020 kl. 15.00, Scandic Odense, Hvidkærvej 25, 5250 Odense.

Før åbningen af det ekstraordinære repræsentantskabsmøde kan man deltage i en frokost kl. 12.00 og et temaarrangement kl. 13.00-15.00. Indholdet meldes ud senere.

DAGSORDEN:

- Valg af dirigent
- Godkendelse af delegerede
- Vedtægtsændringer med henblik på at styrke LEVs organisation og kommunikation

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE

Generalforsamlinger i LEVs kredse 2020

Der skal afholdes kreds-generalforsamlinger minimum hvert andet år - og inden udgangen af februar.

Indkaldelse skal i henhold til vedtægterne for Landsforeningen LEVs kredse ske med meddelelse i LEV Bladet senest 4 uger før afholdelse. Kredsene kan som supplement meddele det i kredsblade, på hjemmesider eller via mail til medlemmerne.

Annoncering af kreds-generalforsamlinger i 2020 skal sendes til redaktion@lev.dk - senest den 10. november.

LEVs Aftentelefon Et tilbud om en støttende samtale

LEVs Aftentelefon er:

- for alle, der har udviklingshandicap inde på livet
- til samtalen om det, der er svært i hverdagen
- til en kort snak om en konkret problemstilling
- til et godt råd til familier og pårørende
- fortrolig, og du har mulighed for at ringe anonymt

Ring 2851 5252 hver tirsdag mellem kl. 19 og 21

Du behøver ikke være medlem af LEV

Når du ringer til LEVs Aftentelefon, møder du dygtige og engagerede frivillige med stort kendskab til udviklingshandicap og de udfordringer, som pårørende og familier kan stå i. De er nemlig selv pårørende eller har arbejdet med mennesker med udviklingshandicap gennem mange år.

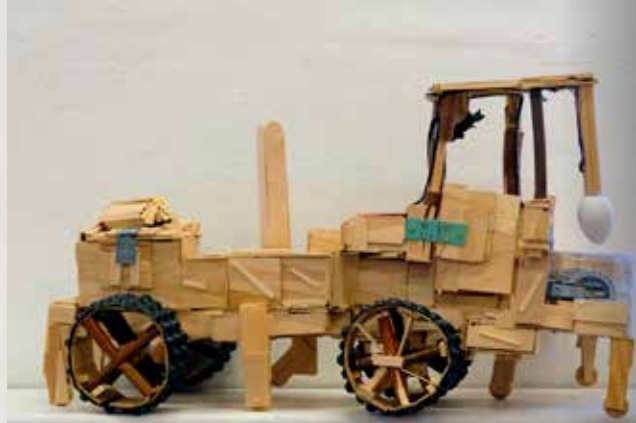

Af Bartosz Lucjan Andrzejczak

Af Mia Sundstrup

Af Claus Thomsen

Af Jens Rosenkilde

Af Pernille Riebling Hansen

Af Maria Sloth Sørensen

42

Udstilling af Outsider Art på GAIA

- mennesker med særlige behov er med til at drive museet

På Gaia Akademi i Randers arbejdes der med et væld af forskellige udtryksformer, teknikker og materialer, og kunstnerne har i samarbejde med kunstnerviserne udvalgt de bedste og mest udtryksfulde værker fra årets produktion. GAIA Museum kalder dette års udstilling et festfyrværkeri for alle sanser.

Efterårsudstillingen fokuserer i år på individet og de enkelte kunstners særlige udtryk. Udstillingen kan ses indtil lørdag den 16. november 2019.

GAIA Museum er et specialmuseum for den originale kunstart, der hedder Art Brut, Raw Art eller Outsider Art. Museet er en kulturvirksomhed drevet i et samarbejde mellem ordinært ansat personale og mennesker med særlige behov. Kunstskolen GAIA Akademi er tilknyttet GAIA Museum. Akademiet tilbyder også Særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU) med både kunstlinje og praktiske linjer.

Der er gratis adgang både til særudstillingen og den faste samling på GAIA Museum. Læs mere på www.gaiamuseum.dk.

Antallet af uddannelsesmesser for unge med særlige behov mere end halveret

Efteråret 2018 bød på 13 uddannelsesmesser for unge med særlige behov. I år er tallet nede på fem. Reduceringen skyldes, at en arrangør af otte mindre messer vil nøjes med en enkelt messe til foråret, fordi mange kommuner udelukkende henviser til deres eget STU-tilbud, skriver fagbladet Folkeskolen på deres hjemmeside.

Markant flere voksne bliver umyndiggjort

I løbet af de seneste ti år er der sket en betydelig stigning i tildelingen af såkaldt paragraf 6-værgemål for voksne, skriver Kristeligt Dagblad. Paragraf 6-værgemålet er det mest vidtrækkende. Det fratager, som det hedder på jurasprog, en borger for "den retlige handleevne", hvilket oversat til almindelig dansk betyder, at borgeren erklæres for umyndig.

En stigning i antallet af demensramte i samme årrække kan være en medvirkende årsag til, at tildelingen af de vidtrækkende værgemål, ifølge Tinglysningssretten, er steget fra i gennemsnit 80 værgemål årligt i perioden 2009-2013 til, at der i de følgende fem år i gennemsnit årligt blev tildelt 177 paragraf 6-værgemål.

Årsagen til, at man ikke med sikkerhed kan sige, om der findes en sammenhæng, er, at Tinglysningssretten ikke kan oplyse, hvad de enkelte sager har omhandlet.

En tinglyst sag kan således både vedrøre demente, svært udviklingshæmmede eller andre borgere med et så alvorligt svækket helbred, at der for eksempel er en overvejende risiko for, at de bortødsler deres formue.

Kommunekredse

LANDSFORENINGEN LEV

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSKONTOR:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup
Telefon: 3635 9696
E-mail: lev@lev.dk
Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag:
9.00-12.00 og 13.00-15.00
Fredag: 9.00-13.00
Bankkonti i AL-Bank:
5332 0245153 (gaver og bidrag)
5323 0382733 (kontingenter m.v.)

LANDSFORMAND:

Anni Sørensen
Tlf. 2628 3083
e-mail: as@lev.dk

LEV BLADET:

Nr. 6/68. årgang 2019
ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International
NSR – Nordisk Samarbejdsråd

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Anni Sørensen

REDAKTION:

Anni Sørensen, Arne Ditlevsen,
Emma Borello, Hans Andersen,
Lars Ege, Thomas Gruber,
Thomas Holberg og Clavs Sylvest

FORSIDEFOTO:

Forsideillustration: Synergi

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup
Telefon: 3635 9696
Telefax: 3635 9697
E-mail: redaktion@lev.dk
Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigvis LEVs holdninger.

DEADLINE:

LEV 7 udkommer primo november.
Deadline er den 7. oktober.
LEV 8 udkommer medio december.
Deadline er den 1. november.

ANNONCEEKSPEDITION:

FL Reklame
Damgårdsvej 46, Gram
8660 Skanderborg
Tel. 8793 3786
Email: fl@flreklame.dk

OPLAG:

8.000 stk.

LAYOUT OG TRYK:

Synergi Reklamebureau Webureau

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag: 10.00-12.00.
Ring på tlf. 8038 0888.
LEV betaler samtalen.
E-mail: raadgivning@lev.dk

MANGLENDE LEVERING AF BLAD:

Hvis du ikke har modtaget
LEV Bladet så send en mail til
redaktion@lev.dk. Så vil vi sørge for,
at bladet bliver eftersendt til dig.

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen
Tlf. 2321 8754
e-mail: ingrid-rasmussen@outlook.com

Billund

Mette Andersen
Tlf. 2870 3091
e-mail: flintemarken@gmail.com

Bornholm

Henrik Stilling
Tlf. 2617 0829
e-mail: henrik.stilling@levbornholm.dk

Djursland

Heidi Vølcker
Tlf. 8752 9130
e-mail: heidi@djfh.dk

Dragør/Tårnby

Tina Greve
Tlf. 6071 4705
e-mail: tina-greve@hotmail.com

Egedal

Birgitte Wachter (kontaktperson)
e-mail: egedal@kreds.lev.dk

Esbjerg/Fanø

Dorte Højriis Thomsen
Tlf. 5230 8771
e-mail: levesbjergfano@gmail.com

Favrskov/Skanderborg

Lone Thykær
Tlf. 8691 1070
e-mail: thykeer@webspee.dk

Faxe/Vordingborg/Stevns

Winnie Lindner Pedersen
Tlf. 2945 8313
e-mail: winnie_lindner@mail.tele.dk

Fredensborg/Hørsholm/Rudersdal

Flemming Sundt
Tlf. 2572 1707
e-mail: flemmingsundt@gmail.com

Frederiksberg

Kirsten Bartroff
Tlf. 3146 9287
e-mail: kirsten.bartroff@kreds.lev.dk

Frederikssund

Anita Stockholm
Tlf. 2112 4004
e-mail: anita@mertzit.dk

Furesø

Sine Holm
Tlf. 4498 4454
e-mail: sine.holm@biomerieux.com

Fåborg-Midtfyn/Ærø

Ulla Stick
Tlf. 6268 1987
e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Jens Christian Pedersen
Tlf. 3968 2056
e-mail: jcpedersen@gmail.com

Gladsaxe

Alice Rasmussen (kontaktperson)
Tlf. 3969 5852
e-mail: alice.rasmus@webspeed.dk

Greve

Allan Jørgensen
Tlf. 4390 8963
e-mail: allan_joergensen@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen
Tlf. 7484 1665
e-mail: solvej1954@gmail.com

Hedensted/Horsens

Karen Nygaard
Tlf. 2134 2570
e-mail: karen@bkvejle.dk

Helsingør

Jacob Svendsen
Tlf. 2021 4162
e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Malene Hyldekrog
Tlf. 2467 3179
e-mail: malene@hyldekrog.dk

Hillerød/Allerød

Frank Ulmer Jørgensen
Tlf.: 3012 8889
e-mail: frank@ulmer.dk

Holbæk

Mogens Hansen
Tlf. 2149 5389
e-mail: mogenshansen49@gmail.com

Høje Taastrup

Erik Petersen
Tlf. 2211 3430
e-mail: svane1@post11.tele.dk

Kalundborg

Søren Hansen
Tlf. 5950 7416
e-mail: sdh@dbmail.dk

Kerteminde

Jens-Arne Hansen
Tlf. 2044 5318
e-mail: jens.hansen@3f.dk

Kolding

Inge Stausholm
Tlf. 3083 8162
e-mail: inge@istausholm.dk

København

Steen Stavngaard
Tlf. 3066 6596
e-mail: steen.stavngaard@gmail.com

Køge

Claus Nielsen
Tlf. 5628 3428
e-mail: claus.e.nielsen@gmail.com

Lolland-Falster

Conny Krogh
Tlf.: 2162 8191
e-mail: conny@kroghvinrejsler.dk

Morsø

Villy Lauridsen
Tlf. 4033 5961
e-mail: lauridsen.1@mail.dk

Nyborg

Ole Skovsbøll
Tlf. 4029 6097
e-mail: skovsboell@hotmail.com

Odder/Samsø

Tom Møller Jensen
Tlf. 3020 9133
e-mail: tom.m.jensen@gmail.com

Odense

Jon Boje Jensen
Tlf. 6166 5496
e-mail: jonbojensen@gmail.com

Odsherred

Dorthe Pedersen
Tlf. 2120 8284
e-mail: dorthe.pedersen2@hotmail.com

Randers

Vitus Jordan
Tlf. 2448 4180
e-mail: vitusjordan@gmail.com

Ringsted

Karl Østergaard Hansen
Tlf. 6150 1840
e-mail: lev.ringsted@gmail.com

Roskilde/Lejre

Bruno Sander Nielsen
Tlf. 4632 5432
e-mail: bsn@biogas.dk

Rødovre

Tom Olsen
Tlf. 2021 3651
e-mail: tom-riechmann@post.tele.dk

Silkeborg

Peter Sørensen
e-mail: ps@pcworks.dk

Skive

Inge-Lise Pedersen
Tlf. 2466 5917 / 2033 7751
e-mail: fthoft@webspeed.dk

Slagelse/Sorø

Gitte Larsen
Tlf. 2853 1309
e-mail: gla@attheweb.dk

Solrød

Vakant

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Finn Schmidt (kontaktperson)
Tlf. 2532 0805
e-mail: fluefinn43@gmail.com

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ole Lennart
Tlf. 2170 0359
e-mail: familien-lennart@mail.dk

Vejen

Karin Runge Hansen
Tlf. 2328 2662
E-mail: karin.runge@outlook.dk

Vejle

Vibeke Denert
e-mail: vdenert@gmail.com

Vendsyssel

Fridolin Laager
Tlf. 6146 8087
e-mail: laagerf@gmail.com

Vestegnen

Niels Tobiasen
Tlf. 2420 1624
email: lev.vestegnen@kreds.lev.dk

Vestjylland

Kurt Veise
Tlf. 6140 9025
e-mail: kurt.veise@lev-vestjylland.dk

Viborg

Susanne B. Andersen
Tlf. 2822 0596
e-mail: susannebandersen5@gmail.com

Aabenraa

Calle Bork Thams
e-mail: callethams@gmail.com

Aalborg/Himmerland

Anders Hind
e-mail: hindanders@gmail.com

Aarhus

Anne Kjeld Pedersen
Tlf. 2546 2978
e-mail: anne.kjeld.pedersen@gmail.com

Angelmanforeningen i Danmark

Lene S. Kongpetsak
Tlf. 5380 0284
e-mail: formand@angelmanforening.dk
www.angelman.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.ddbf.info

Dansk Forening for

Tuberøs Sclerose
Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tsdanmark.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 4634 1546
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Handicappede børn og unge uden diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: formand@hbud.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Karin Kirkedal Hansen
Tlf. 7569 5559
e-mail: rts.danmark@gmail.com
www.rubinstein-taybisyndrom.dk

UniqueDanmark

Brian Schack
e-mail: formand@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Thomas Bjerg Mikkelsen
Tlf. 8741 0138
e-mail: formand@k-h.dk
www.k-h.dk

Smith-Magenis Syndrom Forening

Charlotte Munk
Tlf. 2072 0817
e-mail: skovager9@gmail.com
www.smith-magenis.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Karina Rhiger
Tlf. 2870 4868
e-mail: formand@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Eva Bryld
Tlf. 2349 0317
e-mail: formand@fragiltx.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

e-mail: formand@williamssyndrom.dk
www.williamssyndrom.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Jytte Helgogaard
Tlf. 2167 1299
e-mail: jyttehelgogaard@tdcads1.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotossyndrom.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Louise Lund
E-mail: louise@rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lars Gjermandsen
Tlf. 7572 4688
Mobilnr. 2517 0088
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

Copyright:

LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.

Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 1903-7937

FÅ STORFORMATPRINT &
UDSTILLINGSSYSTEMER HOS

macrodot

Leverandør til den grafiske branche

Leder du efter en STU plads eller måske et nyt arbejdsstilbud, så kontakt os på tlf. 3918 4211 og hør nærmere.

Tjek også vores hjemmeside www.lavuk.dk

Lavuk har mere 50 års erfaring med mennesker med udviklingshæmning!

REPARATION · NYBYGGERI

Vi udfører og giver gerne uforbindende tilbud på alt indenfor:

VVS

- naturgas
- solvarme
- vand
- varme
- sanitet

Ribe V·V·SERVICE

75 42 06 21

Ribe VVS Service A/S
Ørstedesvej 1 • 6760 Ribe

Grydelapper I/S

Privat beskyttet beskæftigelse

Slotshaven 5 • 4300 Holbæk

Tlf. 59 48 03 62

Jobkollegiet

Som beboer på Jobkollegiet kommer du til at leve og bo sammen med andre unge, der også har særlige behov. Vi har hvert vores værelse og hver vores måde at leve på. Fællesskabet er til for, at vi kan hjælpe hinanden med at klare mere, så vi hver især kan se, at det kan lykkes at klare et arbejde og lykkes at bo alene.

Fællesskabet på Jobkollegiet er også med til, at vi lærer at være sammen med andre i forskellige situationer og forskellige steder. Jobkollegiet har hjemme i 3 store og hyggelige huse, der ligger tæt på skov og natur i Brabrand. Flere bybusser stopper tæt på. Vi spiser sammen hver aften og bruger meget tid sammen i vores fælles stuer.

Jobkollegiet har 10 faglige og kompetente medarbejdere, der vejleder os i at holde styr på hverdagens mange gøremål. Der er ansat 1 jobkonsulent, som guider og vejleder i at finde relevante praktikker, STU-forløb og senere skånejob. Når man bor på Jobkollegiet, er det ordinære arbejdsmarked en del af opholdet.

Jobkollegiet • Skovbakkevej 51 • 8220 Brabrand • Tlf. 30 23 75 60 • www.jobkollegiet.dk

Workshop for brugere, pårørende, støttepersoner og pædagogisk personale i Århus d. 24. oktober 2019

Venskabsapp'en

Hej **Vi er venner**

Sådan støtter og hjælper du med at få nye venner og interessefællesskaber for mennesker med udviklingshandicaps

- ✓ Oplev, hvor sikker og tryk app'en er at bruge
- ✓ Lær, hvordan app'en virker
- ✓ Forstå, hvordan man kan være med, selv med læse- og skrivevanskeligheder

Oplæg ved
Frederik Svinth:
Hvad kan vi
hver især gøre
for at bekæmpe
ensomheden?

Ville du ønske, at du med ro i maven kunne sende din voksne søn eller datter eller dine borgere ud på et socialt medie, som var skræddersyet til dem, hvor de kunne blive en del af et online fællesskab og få nye venner, hvor du ovenikøbet var sikker på, at sikkerheden var helt i top, og hvor deres digitale dannelse blev udviklet og fastholdt?

Så skal du deltage i workshoppen torsdag d. 24. oktober i Århus.

Denne workshop er for dig, som:

- Er far, mor, søster, bror til en voksen med et udviklingshandicap, og som måske er lidt utryk ved endnu et socialt medie, men gerne vil have, at der var flere venskaber og mindre ensomhed for dit familiemedlem,
- Er pædagog, støtte, hjælper eller måske frivillig og arbejder med mennesker med udviklingshandicaps. Du er nysgerrig på, hvad det her nye sociale medie kan – og især på, om det giver dig mere arbejde.

Tag dit voksne barn eller dine borgere med under armen, og snup jeres gratis pladser på: www.viervenner.dk/workshop

JEG ER UNG OG HAR
UDVIKLINGSHÆMNING - KAN
DET OVERHOVEDET LADE SIG
GØRE, AT JEG FÅR
EN FORSIKRING?

JEG BOR I ET
BOFÆLLESSKAB, ER DET
SÅ MULIGT AT FÅ EN
FORSIKRING, DER IKKE KOSTER
FOR MEGET?

JEG HAR ET HANDICAP,
SÅ DERFOR ER DER INGEN
FORSIKRINGSSELSKABER, DER
VIL FORSIKRE MIG.

NÅR MAN ER
UDVIKLINGSHANDICAPPET,
SÅ HJÆLPER KOMMUNEN DA
MED EN FORSIKRING,
GØR DEN IKKE?

HVAD KAN DER SKE I
MIT LIV, SOM GØR, AT DET
ER NØDVENDIGT, AT JEG
FÅR EN FORSIKRING?

Forsikring

- er det overhovedet noget for mig?

Er dette tanker, du kan nikke
genkendende til?

Så kunne HANDI Forsikrings-
service være en god mulighed
for at få svar på dine spørgs-
mål om forsikring.

Vi tilbyder forskellige
forsikringsmuligheder til
mennesker med udviklings-
hæmning og andre handicap.

Ring til os og hør nærmere.

CODAN **HANDI**
Forsikringservice

HANDI Forsikringservice
Tlf. 3635 9640

Mandag - torsdag
kl. 9-12 og kl. 13-15
Fredag kl. 9-13

Email: handi@lev.dk
handiforsikringservice.dk